

"81/2-3

KISGRAFIKA

A KISGRAFIKA BARÁTOK KÖRE ÉRTESÍTŐJE

VÉN Zoltán: Bartók — A Kékszakállú herceg vára, 7. kapu — rézkarc C3

A címlapon STETTNER Béla: Parti emberek VIII. — rézkarc C3

8.

• ORSZÁGOS TALÁLKOZÓ •

A ceglédi csoport által kezdeményezett országos kisgrafikai találkozók sorában immár a nyolcadikra került sor 1981 nyarán. Hét sikeres vidéki találkozó után augusztus 21—22-én Budapesten rendezte meg a KBK a gyűjtők évenkénti seregszemléjét.

A találkozó az alapításának 80. évfordulóját ünneplő Fészek Művészklubban folyt le. A nagy múltú klub több más feladata mellett nemcsak a budapesti gyűjtők havonkénti összejövetelének ad otthont, hanem színhelye volt már a magyar kisgrafika számos emlékezetes kiállításának, egyéb eseményének is. Így a nagy sikert aratott 1970. évi nemzetközi exlibris kongresszus is itt került megrendezésre. A budapesti találkozó eseményeinek ismertetése előtt ezért szükségesnek látszik, hogy az összejövetelünknek otthon adó művészklub nyolcvanéves történetét is áttekintsük.

Az egykori Royal kávéházban rendszeresen találkozó művészek körében vetődött fel a gondolat, hogy az addig különböző asztaltársaságokba szétszóródott művészek számára közös otthont kellene teremteni. Sokan támogatták a javaslatot és 1901. április 6-án sor került az alapítók első közgyűlésére. A Kertész utca 36. sz. alatti, jelenleg is meglevő házat szemelték ki megvásárlásra, melyben korábban leányárvaház működött. Ekkor született meg a klub elnevezése is, a Fészek, melyet — igen szellemesen — a szervezésben résztvevő művészcsoportok nevének első betűjéből alakítottak ki. Ime a megfejtés:

F = festők É = építészek S = szobrászok Z = zenészek E = énekesek K = komédiások.

1901. szeptember 7-én már meg is kezdte működését a Fészek, melynek elnökségében az elmúlt évtizedek során olyan neves művészek tevékenykedtek, mint Benczúr Gyula, Ödly Árpád, Szinyei Merse Pál, Hegedűs Gyula, Székely Mihály, Kisfaludi Stróbl Zsigmond. A 80. évfordulóra felújított, átalakított Fészek kellemes helyiségekkel, szíves vendéglátással várta a budapesti találkozó résztvevőit.

Augusztus 21-én a délelőtti órákban találkoztak a vidékről érkezett gyűjtők a budapesti kollégákkal a klub gobelin-termében, ahol Dr. Semsey Andorné a rendezőbizottság nevében a résztvevőknek átnyújtotta a találkozó „egységcsomagját”, benne a névvel ellátott részvételi jelvényt, programot, mappát és egyéb közhasznú nyomtatványt. (A mappa ismertetésére Könyvespolc c. rovatunkban kerül sor.)

M. KISS József linómetszete X3

Fél 12-kor a szomszédos kiállítási teremben Fery Antal, a KBK elnöke köszöntötte a találkozó résztvevőit, majd megnyitotta a budapesti gyűjtők lapjaiból rendezett kisgrafikai kiállítást. „Olyan időben került sor erre a kiállításra, — mondta megnyitójában Fery Antal — amikor a kisgrafika világszerte a reneszánszát éli, hiszen olyan kiváló művelői vannak e művészeti ágnak, mint a szovjet *Kalasnyikov*, a holland *Vim Zwiers*, a lengyel *Jakubovsky*, az olasz *Marangoni*, a nyugatnémet *Ott*.” Megnyitó beszéde végén a magyar kisgrafika gyűjtői, művészei részére egyaránt jó műveket kívánt. A *Dr. Semsey Andor* által rendezett kisgrafikai kiállításon a budapesti gyűjtők mindegyike 1-1 tablóval szerepelt. Egy-egy nevükre készült grafikából összeállított tablóval emlékeztünk elhunyt gyűjtőinkre: Dr. Illyés S. Lászlóra, Dr. Kelemen Bélára és Szigeti Istvánra.

Az ebédszünet után du. 2 órakor kezdődött a gobelin-teremben a KBK országos vezetőségének ülése, mely iránt igen nagy érdeklődés nyilvánult meg. Ezt bizonyítja, hogy azon a budapesti és vidéki vezetőségi tagok — egy fő kivételével — teljes létszámmal résztvettek. Az ülésen megszületett határozatokat a vezetőség az azt követő taggyűlésen ismertette a tagsággal.

A klub nagytermében du. 3 órakor kezdődött meg a KBK taggyűlése, melyen a találkozó minden résztvevője jelen volt, így azon kb. 80 fő vett részt.

Fery Antal elnök nyitotta meg a taggyűlést. Bejelentette, hogy a lemondott *Csiby Mihály* helyére

Dr. Vida Klára gyűjtőt, a vezetőség tagját a KBK titkárává választotta a vezetőség mai napon tartott ülésén. Ugyanakkor a vezetőségben megüresedett helyekre kooptálta Szigetiné Magyar Mária és Palásthy Lajos gyűjtőket.

Dr. Vida Klára titkár megtartotta a vezetőség beszámolóját. Elmondta, hogy a legutóbbi, Szombathelyen megtartott taggyűlés óta a KBK tevékenysége az alapszabály szerint folyt. A továbbiakban elhunyt tagjainkról emlékezett meg.

A taggyűlés résztvevői egy perces néma felállással emlékeztek meg az elhunyt tagjainkról: *Idiskay Lenke* grafikusművésről, *Dorogi Márton* és *Szigeti István* gyűjtőkről.

A VIII. BUDAPESTI KBK
TALÁLKOZÓ EMLÉKÉRE
1981. AUGUSZTUS 21-22
EX LIBRIS DR. SOÓS IMRE

[Handwritten signature]

FERY Antal fametszete X2

Fery

A KBK tevékenységéről elmondja, hogy a havi klubnapok Budapesten és vidéken rendszeresen megrendezésre kerültek. Kiemelkedő ezek közül a Fészekben 1980 decemberében megrendezett összejövetel.

A tombolával, műsorral egybekötött, hangulatos ünnepi estet Szász Sándorné vezetésével a Kör nőtagjai rendezték. Két kisgrafikai kiállítást rendeztünk: az egyik a művészportrékat, a másik a legjobb újrólapokat mutatta be a Fészek Művészklubban. A titkár felsorolta a vidéki csoportok által rendezett nagyszámú kisgrafikai kiállítást is. Kiadványunk volt a Diskay- és a Fery-mappa. Elkészült a KISGRAFIKA kilenc évi tartalomjegyzéke. Ezek megvásárolhatók. Illetménymappánk 1980-ban a Stettner-mappa volt, 1981-ben German Ratner mappája, 1982-re az angliai kongresszusra kiküldendő mappát tervezzük.

Külföldi kapcsolatainkról szólva elmondotta, hogy a KISGRAFIKA c. lap megküldésre kerül minden ország exlibris-egyesületének. A tőlük kapott kiadványokat lapunkban rendszeresen ismertetjük. Aki az ismertetés során kedvet kap egy-egy kiadvány elolvasására, Semsey Andoréktól kikölcsönözheti a lappéldányt. — A linzi kongresszuson, mely a 18. nemzetközi találkozó volt, 40 főnyi magyar gyűjtőcsoport vett részt, ebből 3 fő volt a hivatalos kiküldöttünk.

Taglétszámunk 236 fő. A tagdíjjal jelenleg 60 fő van hátralékban. Bejelenti, hogy

1982. január 1-től kezdődően a tagdíjat 200 Ft-ra emelte fel a vezetőség a lap nyomdai költségeinek és a postai díjak felemelése miatt.

A vezetőség jónak látja, hogy a klubnapokon legfeljebb 20 percig tartó szakmai előadást tartsunk, utána cserealkalmat kell biztosítani a tagságnak. A jövő évben két kiállítás megrendezését tervezzük Budapesten, ezek közül az egyik a Diskay- emlékkiállítás lesz. Végül bejelenti, hogy

az 1982. évi országos kisgrafikai találkozó megrendezését a pécsi csoport nevében Kovács József gyűjtőtárs vállalta. Így a 9. országos találkozó a jövő év júliusában Pécsen lesz.

PEREI Zoltán fametszete X1

A hozzászólások során Dr. Krier Rudolf szegedi gyűjtő a nyomda- és postaköltségek emelkedéséről beszélt. Kérte a Kört, biztosítson nyomdai lehetőséget a gyűjtőknek. A postadíjak emelkedése miatt arra kérte a KBK vezetését, tegyen javaslatot az illetékeseknek a kisgrafikai küldemények korábbi kedvezményes bérmentesítésének visszaállítására.

Stettner Béla művészeti vezető a nyomdai munkákkal kapcsolatban elmondta, hogy a jövőben az egy-séges méretű, 22 milliméteres dúcok egyszerre történő kinyomtatását a Kör biztosítani tudja majd. Hangsúlyozta azonban, hogy a kisgrafika nem magánügy: A minőség, a művészi színvonal elengedhetetlen! Elmondta, hogy raktárunk felszámolását tervezzük, így ezután a régebbi kiadványok csak az Állami Antiquáriumban lesznek kaphatók, jóval magasabb, és nem előállítási áron.

Szentesi Flórián pécsi gyűjtő örömmel üdvözlí a jövő évi terveket és a lap megjelenésének ígért pontosságát. A KISGRAFIKA c. lap tartalmával kapcsolatban nincs kifogása, de több eredeti (beragasztott) lap közlését kéri. Élő cserelista kiadását kéri évente.

Stettner Béla az előző felszólalásra válaszolva közli, hogy azért nincs több beragasztott lap a KISGRAFIKÁ-ban, mert a szerkesztőség nem kap jó minőségű, színvonalas kisgrafikákról dűcot. A jövőben a cikkek írói gondoskodjanak a témába vágó dűcokról is, akkor közlünk beragasztható grafikát is a lapban. Igéri, hogy a következő lapban cserelista is lesz, de ehhez sürgősen közölje minden gyűjtő, hogy mit gyűjt? Dr. Vida Klára titkár az Adatbank részére lapok beküldését kéri, ahogyan az a Kisgrafika legutóbbi számában közlésre került. A cserelista részére adatok beküldési határideje: 1981. október 1.

Befejezésül Fery Antal elnök megköszönte a tagság igen aktív részvételét, majd a taggyűlést bezárta. A taggyűlés után a Fészek termeiben megkezdődött a csere, majd este 7 órakor a résztvevők közös ünnepi vacsorán vettek részt a kerthelyiségben.

KÉKESI László linómetszete X3

VARGA Nándor Lajos fametszete X1

A találkozó másnapján a résztvevők Szentendre megtekintésére indultak az Express utazási iroda autóbuzsán. Semsey Ágnes vezetésével először a Skanzen keresték fel, ahol a szakemberek — Magyarországot tíz tájegységre bontva — régi népi épületek szabadtéri bemutatását tervezték meg. A Szatmár és Bereg vidékét bemutató tájegység már elkészült és megtekinthető. A találkozó résztvevői megcsodálták a temető csónak alakú fejfáit, a Vámosoroszból ide áttelepített szárazmalmot, a Mándróli származó református templomot és a nemesborzsovai haranglábat, több paraszti lakóházzal és gazdasági épülettel együtt. A városnézés a Kerényi múzeumnál folytatódott. Az egykori szoborpark helyén, üvegfalú, modern épületben és a hozzá tartozó hangulatos parkban állították ki az 1975-ben elhunyt mester életművének legfontosabb darabjait.

A vendégek ezután kisebb csoportokra szakadtak, hogy megtekintsék a város sok remek múzeumát. Szentendren bőven akad a látnivalóból, hiszen a néhány hete megnyílt Kmetty-múzeum mellett az átrendezett és kibővített Kovács Margit gyűjtemény, a Barcsay-múzeum felejthetetlen élményeket kínál. Nem mulaszthatja el a látogató megtekinteni a Ferenczy múzeum gyűjteményeit sem. A középkori eredetű templomdomb a szép kilátás mellett a Czóbel-múzeum értékeit is nyújtja.

A múzeumlátogatás után a Duna étteremben közös ebéden vettek részt a fáradt látogatók, s ezzel a találkozó programja végetért. Budapest felé haladva titkárunk meleg szavakkal mondott köszönetet a találkozó résztvevőinek s a találkozó előkészítésében, lebonyolításában igen értékes munkát végzett Dr. Semsey Andorné és Semsey Ágnes gyűjtőtársaknak. Az autóbuszról leszállva a gyűjtők ezzel a köszöntéssel búcsúztak: „A viszontlátásra jövőre, a pécsi találkozón!”

Dr. Soós Imre

16.
SZASZNE MARA KÖNYVE

PEREI Zoltán — Akrobata — fametszet X1

VI.

BALATONI KISGRAFIKAI BIENNÁLE

Hatodszor tárja a közönség elé legújabb termését a hazai kisgrafika, ez az egyre kedveltebb, egyre szélesebb körben népszerű művészeti ág. Lehet-e külön művészeti ágnak nevezni a kisgrafikát, hiszen szerves része a nagyműtű grafika-művészet egészének, amelynek dinamikus fejlődése az utóbbi évtizedekben bámulatba ejti a műértőket? A kisgrafikának mégis vannak sajátos vonásai is. Megnevezése nemcsak egyszerűen kisméretű grafikát jelent. Meg kell látnunk, hogymíg formai jegyeiben felzárkózik a képgrafika eredményei mellé, sajátos jellemző vonása: kis területen sokat mondani, s ez a feladat a világ egyre elmélyültebb szemléletére, saját gondolatvilágával egyre szigorúbb szembenézésre kényszeríti a művészt. Tematikáját néha maga a műfaj is befolyásolja. A kisgrafika nagyon sokrétű művészeti ág, fajtái között elterjedt az ex libris és az emléklap. Kiállításunkon ezek is bőven szerepelnek és meggyőződhetünk róla, hogy éppen ezeken a sajátos kisgrafikákon mérhetjük le leginkább az utóbbi évek fejlődését.

Csak a teljesség kedvéért említem itt meg, hogy az autonóm műalkotás területére sorolható kisgrafikai lapok mellett virágzik ennek alkalmazott-művészeti fajtája is, ennek termékei azonban más kiállításokon szerepelnek. Kiállításunkon a művészi tartalmú és mondanivalójú, nagyrésztben a hagyományos, ún. „nemes” technikákkal készült, eredeti alkotásnak minősülő lapok kaptak helyet.

Milyen képet kapunk itt a hazai kisgrafika legújabb fejlődéséről? Hazánkban egyre több művész fordul efelé az ágazat felé, ennek következtében egyre nagyobb a változatosság. Ismeretes, hogy növekszik a kisgrafika különböző ágai gyűjtőinek száma is, hiszen ezek az aránylag könnyen elérhető művek sorába tartoznak. A szakirodalom is fokozódó figyelemmel kíséri a kisgrafikát. Fejlődésének különösen nagy lendületet adtak a kétévenként megrendezett kiállítások.

Ezek kezdeményezői között a keszthelyi Balatoni Múzeum jár az élen. A múzeum a hatvanas években határozta el, hogy kisgrafikai gyűjteményt állít fel, s ez olyan szépen gyarapodott, hogy 1971-ben mármegnyithatt az Első Balatoni Kisgrafikai Kiállítás. Ennek a kiállításnak központi témája a Balaton volt. 1973-ban már több kulturális szerv kapcsolódott a kiállítás szervezésébe és a tematika kibővült. Említsük itt meg, hogy Soó Rezső akadémikus professzor, a kiváló kisgrafika-gyűjtő 18 000 darabból álló ajándéka is nagy lendületet adott a gyűjtésnek. A biennále-kiállítások azonban egyre inkább a legújabb alkotások bemutatását vették tervbe és ebben a tekintetben egyre gazdagabbak lettek, egyre több eredményt hoztak. Jelenkiállításunk már a hatodik a sorban. Az érdeklődők, mint minden alkalommal, ezúttal is türelmetlenül várják az ismert művészek újabb műveinek bemutatását és talán méginkább: a kisgrafika új, fiatal művelőinek feltűnését.

A hatodik kisgrafikai biennále több tekintetben hozott új eredményt, közel 200 kiállított lapjával, amelyeket igényes és lelkiismeretes zsűri válogatott ki a beküldött művek nagy tömegéből. Az említett hagyományos technikák (fametszet, rézmetszet, rézkarc stb.) mellett hangsúlyt kaptak az újabb technikák is (linóleummetszet, különböző fémmetszetek, szerigráfia) és ofsetnyomású lapokat is látunk. Van, aki úgy véli, hogy a grafika egyszínű művészet, — meg kellene néznie ezt a kiállítást. Sok a színes lap és a színek optimista ujjongásából, más esetben végtelenül finom harmóniájából arról fog meggyőződni, hogy a fellendülő

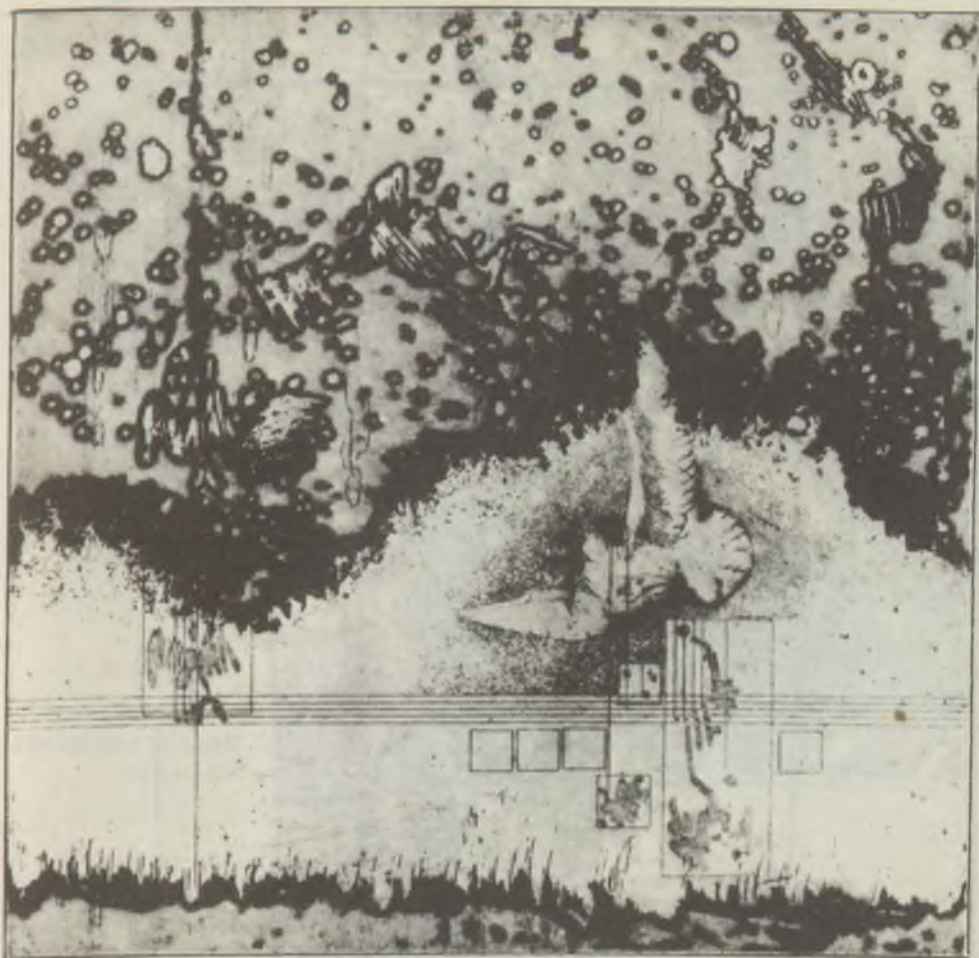
PEREI Zoltán fametszete X1

kisgrafika megtalálja a színben is a saját hangját. De jelentős lesz a biennálék történetében ez a hatodik, annál a vonásánál fogva is, hogy a szereplő új művészeti vonásokkal jelentkező, régebben ismert művészek mellett milyen nagy számban szerepelnek a bátor, önálló hangú, egyéni felfogású és kezdeményező fiatalok, és pedig nemcsak Budapestről, hanem az ország számos városából azt az ígéretet nyújtva, hogy a hazai kisgrafika tovább halad a fejlődés útján és talán új területi gócai is jönnek létre az országban.

A kiállítás változatos, sokszínű, de mégis egységes, különösen az egyéni látásmódok és a tartalmi elmélyülés teszik azzá. A kisgrafika bensőséges műfaj, ember szól benne emberhez és gyakran jut benne érvényre a szimbólum, a jelkép. Szinte minden lapnál meg kell állni, elgondolkozni és új megismerések tudatával meggazdagodva tovább menni.

A kiállítás minden művészt felsorolni lehetetlen, egyeseket kiemelni is nehéz, hiszen tömör a mezőny. Mégis említsünk meg itt is néhány jellegzetes lapot. Stettner Béla Munkácsy-díjas grafikusművész Érdemes művész művein a művészt új oldaláról ismerjük meg, új kifejezőmód jelentkezik alkotásain (Öböl, Parti emberek, Gyökerek stb.). Régi ismerősünk Perei Zoltán is. Kiállításunkon ötletes, tartalmas és dekoratív fametszetei tűnnek fel, pl. a Madár és a mézeskalácminták hatása alatt készült lapjai, vagy a régi portrék emlékképei alapján, de modern felfogásban készült arcképek. Kemény rajzú fametszet és kemény jelkép az Akrobata. Soká fogunk emlékezni a Grimm testvérek portréjára is. Szemethy Imre rézkarca, a Bádogos, a modern grafika számos eredményét sűríti magába, szinte a kiállítás jellemző emblémája lehetne. Láng Rudolf egyéni grafikai világába enged bepillantást látomásszerű Erkély-ével, szuggesztív Tigris-ével, Poe: A holló, finom „átköltés”-ével.

Több művész ihlettek alkotásokra a kultúra nagyjai, elsősorban Bartók Béla. Ilyen pl. Sulyok Gabriella (mikrokozmosz, Nokturmo), vagy Vén Zoltán: In memoriam Bartók, A fából faragott királyfi. Ilyen László Anna: Goldmark Károly emlékéét felidéző lapja. Megrendítő emléklap Varsányi Pál Soó Rezső-portréja.

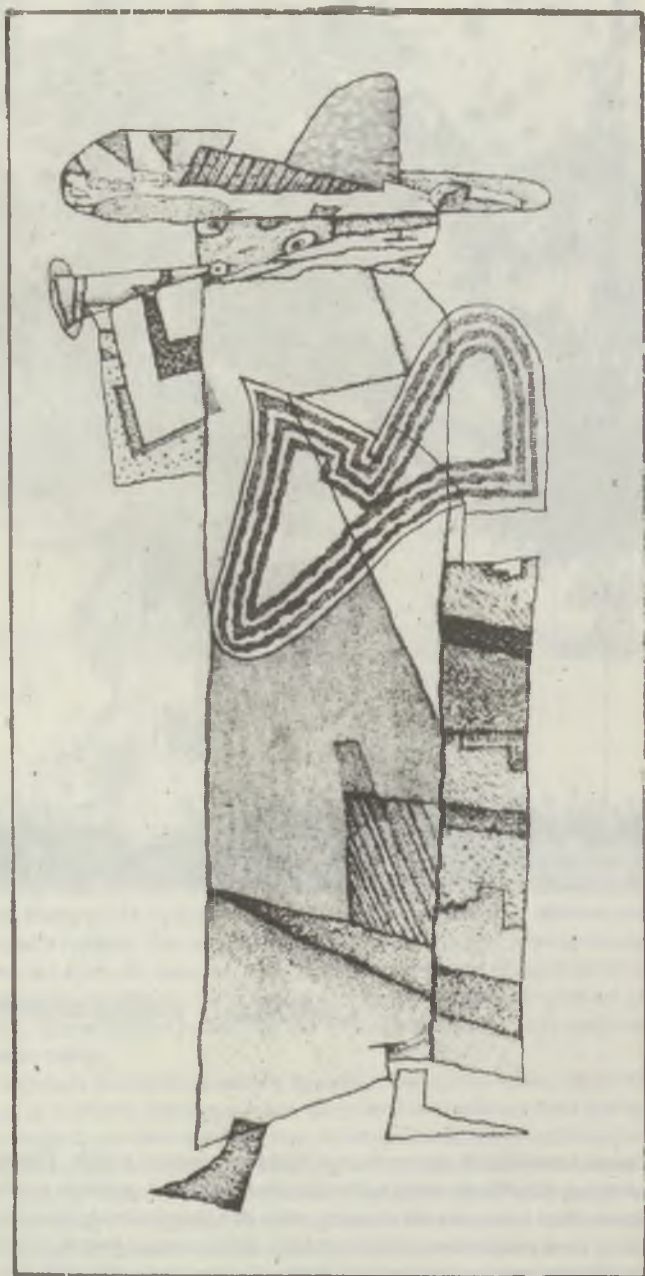

KAMPER Lajos — emlékezés Bartók Bélára — rézkarc C3

Alumíniummetszet technikával készült ez a szeretetet, tiszteletet sugárzó arckép. Bánsági András linóleum-metszeteken örökölte meg Kós Károly és Nagy Balogh János arcképeit, erőteljes vonásokkal állítva nekik emléket. De a természet világa is hatott a művészekre, példa erre Bognár Zoltán markáns linóleummetszete, vagy Szabó László Virág című rézmetszete. Hatásos és hangulatos Lengyel András ofszetnyomással készült ábrázolása is: Felhők. Művészi megfogalmazást nyer Rátkai György szerigrafia-exlibrisén egy nyomdai gép. Egyszerű megoldásukban is jó grafikák a Póka–Meskó pár ötletesen komponált exlibrisei.

A sort még soká lehetne folytatni. Az itt nem említettek közül is számos lap fog meglepetést jelenteni a látogatónak, hiszen egy, a fejlődés lendületében alkotó művészeti ág őszinte lelkesedéssel, egyszerűséggel, az újítás örömeiben készült műveit látja.

WEINER PIROSKA
tudományos kutató, Iparművészeti Múzeum

SZEMETHY Imre — Bádogos — rézkarc C3

BADACSONYI SÁNDOR
rézkarca C3

A VI. BALATONI BIENNÁLÉ DIJAZOTTJAI

A Művelődési Minisztérium Balatoni Biennálé-díját *Szemethy Imre*, a Biennálé fődíját *Stettner Béla*, a Megyei Tanács Művelődési Osztályának díjait *Sulyok Gabriella* és *Perei Zoltán*, a Szakszervezetek Megyei Tanácsának díját *Hibó Tamás*, a Képzőművészeti Alap díját pedig *Badacsonyi Sándor* kapta. Olvasóink jól ismerik *Perei Zoltán* és *Stettner Béla* munkásságát, a másik négy díjazott személye azonban kevésbé ismert a kisgrafikabarátok táborában. Ugy véljük, jogos igénynek teszünk eleget, amikor felkértük őket egy rövid bemutatkozásra.

SZEMETHY IMRE

1945. február 28-án születtem Budapesten. 1963-ban érettségiztem a Képzőművészeti Gimnáziumban, majd egy évig a Hunnia Filmstudióban dolgoztam, mint világosító segédmunkás. A képzőművészeti főiskolát 1964 és 1971 között végeztem el. Mestereim Fónyi Géza, Ék Sándor és Barcsay Jenő voltak. 1972-től 1975-ig Derkovits Ösztöndíjban részesültem. 1977-ben Munkácsy-Díjat kaptam. Könyvillusztrációkat és rézkarokat készítek. A kisgrafikán belül e két *tevékenységet ötvözem*, fiktív művekhez illeszthető karcaimban.

1949-ben születtem Budapesten. Művészeti tanulmányaimat a Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban kezdtem 1963-ban, itt érettségiztem 1967-ben. A Magyar Képzőművészeti Főiskolára 1969-ben vettek fel. 1974-ben végeztem a sokszorosító-grafika szakon. Mestereim: Bernáth Aurél, Ék Sándor, Raszler Károly és Rozanits Tibor voltak. Rendszeresen szerepelek a Stúdió kiállításain és a Miskolci Grafikai Biennálén. Grafikáim a következő városokban szerepeltek: Budapest: Nemzeti Galéria, Műcsarnok, Ernst Múzeum. Miskolc, Szeged, San Francisco, Chicago, Frankfurt, Berlin, Balmazújváros, Hamburg, Koppenhága, Offenbach.

Önálló kiállításom volt Hamburgban (Atelier Mensch) 1979-ben. 1975-ben a Jubileumi Kisgrafika Kiállításon Nívódíjat, 1976-ban a Stúdió '76-on a Stúdió-díjat kaptam.

HIBÓ TAMÁS

1947-ben születtem. A Török Pál utcai gimnázium elvégzése után a Varsói Művészeti Főiskolán 3 és fél évig, majd Budapesten a Főiskolán egy évig tanultam grafikát. Alap, Stúdió és Szövetségi tag vagyok. Meglehetősen gyakorisággal részt veszek országos kiállításokon. Néhány egyéni kiállítás, néhány díj és most ez az utóbbi megtiszteltetés a tihanyi Biennálén, található eléggé szegényes „trófeagyűjteményemben”.

A grafikát alapvetően intim műfajnak, a könyvtől, a könyvből származó és élő művészetnek tartom. Nincs nagyobb gyönyörűsége a szememnek és kezemnek, mint amikor egy régi, merített papirosú, rézmet-szetekkel díszített könyvet megismerhetek. Igazi könyvtervezéssel, díszítéssel nem lévén kapcsolatom, csak néhány ex librist készítettem baráti körömben és néhányat megrendelésre.

Sok minden érdekel. Horgászat, régészet, gombászat, pozsgás növények gyűjtése, kártya stb. . . , s ha mindezen elfoglaltságok után még van kedvem s valami külső és belső kényszer is arra késztet, akkor grafikát is csinálok.

Dosztojevszkijjel élve a „megalázottak és megszomorítottak”, a vesztesek pártján állok, — s bízom benne, hogy ezt munkáimban is ki tudom fejezni.

SULYOK GABRIELLA

Sopronban születtem 1939-ben. Az itt elvégzett középiskolai tanulmányok után végeztem a Képzőművészeti Főiskola festőszakán, Fónyi Géza növendékeként 1964-ben. Még ebben az évben elkezdtem a Színház- és Filmművészeti Főiskola filmrendező-operatőr szakát, de ott diplomát nem szereztem.

1965–70-ig Bagdadban éltem, ahol az Iraki Múzeum munkatársaként kiadványsorozatot rajzoltam az ókor-keleti kosztümökről.

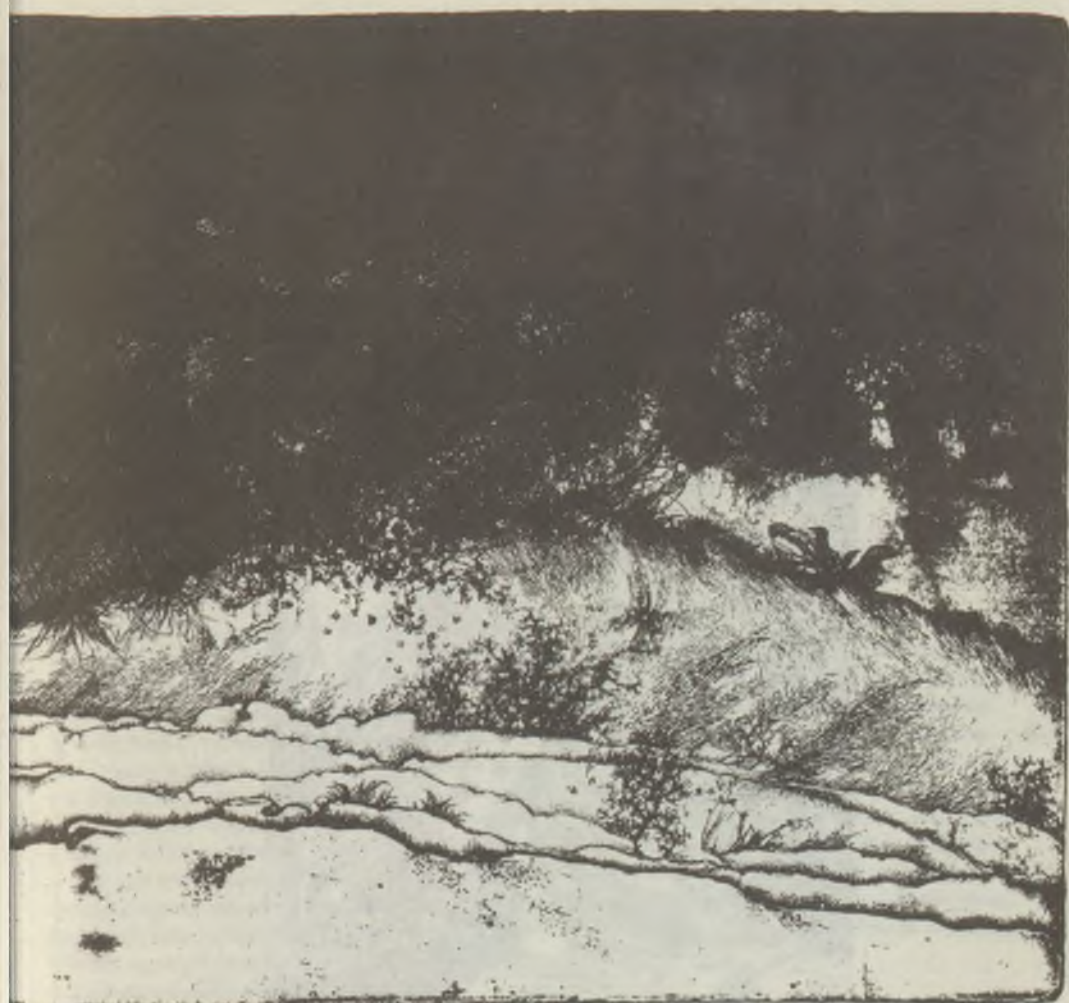
1970 óta újra Magyarországon élek és azóta foglalkozom grafikával. 1973–76-ig Derkovits-ösztöndíjas voltam. Ezekben az években tusrajzokat készítettem: Thomas Mann: József és testvérei sorozatot.

Rézkarccal 1976 óta foglalkozom, amit olyan gazdagnak tartok, hogy — úgy vélem — a leghosszabb élet alatt sem követhető nyomon anyagának, artisztikumának, lehetőségeinek, kimeríthetetlenségének sokfélesége miatt.

Igy szerettem meg a kisgrafikát is.

A pár soros „vallomásban” ellent kellene mondanom mindannak, amit a kisgrafika igazi és hagyományos elnevezésének tartanak, mert sem a kötött alkalmat, — témát, — emlémat, — ex librist nem tudom természetemhez — és készségemhez közelállónak tekinteni.

Vizszont segítségemre szolgál az a tény, hogy ma a kisgrafika nemcsak ezt jelenti, hanem bármilyen szabadon elképzelt és megoldott — bizonyos méretet nem meghaladó — sokszorosító technikát. Ezzel a szabadsággal lelkesen élve — különösen sorozatok készítésével — személyesre fordíthattam a méret kötöttségeit.

Budapesti Művelődési Központ, Nővérház 941. 5. 8. 18. 11. Művészeti Múzeum

JÖVENDŐMONDÓ "ezt-ne"

Badacsony 1981

BADACSONYI Sándor rézkarca C3 – Jövendőmondó – 1981

TIHANY '81

1981. július 25. és szeptember 13. között került megrendezésre – immár másodízben Tihanyban – a VI. Balatoni Kisgrafikai Biennále. A kiállítás rendezésében résztvett a Művelődési Minisztérium, a SZOT, a Művészeti Alap, a Képzőművész Szövetség, a Kiállítási Intézmények, a Veszprém megyei Tanács VB Művelődési Osztálya, a Szakszervezetek Veszprém megyei Tanácsa és a megyei Múzeumi Igazgatóság. A kiállításon 31 művész 136 alkotását láthatta a közönség, melynek létszáma a nyári turista forgalom miatt több tízezerre tehető. Patinás környezetben, a híressé vált tihanyi nyári kiállítások színhelyén, ez alkalommal Derkovits Gyula műveinek szomszédságában rendezték meg a magyar kisgrafika újabb rangos sereg-szemléjét. Több fiatal grafikusművész első örömdetes jelenlétét nyugtázhatta itt a látogató, de ugyanakkor a magyar ex libris művészet néhány jelentős egyéniségének távolmaradása a hiányérzetet is felkelthette. A kiállított anyag magas művészi színvonalat mutatott és az alkalmazott technikák gazdag, színpompás változata a tárlat elevenségét biztosította. A zalaegerszegi MÁHIR Nyomda szép katalógusában Weiner Piroska írt érthető, rokonszenves hangú előszót, melyben áttekinti a biennálék eddigi történetét és jellemzi a kiállítás egyik-másik alkotóművésztét.

A díjazott művészeket külön írás mutatja be.

A kiállítás ismertetése után engedtessek meg e sorok írójának, hogy a tihanyi tárlattal kapcsolatban néhány szubjektív megjegyzését is előadja:

A balatoni biennálékat az ex libris és alkalmi grafika népszerűsítésére hívták életre, így kívánatos lenne, hogy ezeken a kiállításokon az említett kisgrafikai műfajok – színvonalas alkotásokkal – kellően képviselve legyenek. Tihanyban ez alkalommal a 31 kiállító közül legfeljebb 11-nek anyagában szerepelt ex libris vagy alkalmi grafika, így a gyűjtők hiányérzetét csak fokozza az egyébként színvonalas művek, a kisméretű grafikai lapok tekintélyes száma.

E sorok írójának számára a kiállítás legnagyobb művészeti élményét *Stettner Béla* színpompás rézkarcainak együttese jelentette. *Vén Zoltán* rézkarc technikával készült lapjai mesterien képviselték a fanyar humort s e műfajban egyedül álltak a kiállításon. A legnagyobb örömet és meglepetést *Bognár Zoltán* lapjai jelentették számomra. Korábbi alkotásaitól eltérően, most merőben új témával jelentkezett. „A természet világa” c. sorozatának lapjain egy-egy állat, bogár remek grafikai ábrását láthatjuk, csupán a jellemző vonásokra szorítkozva. Hét darabból álló sorozatának mindegyike telitalálat!

A katalógus címlapján egy vízbe dobott kő nyomán keletkezett hullámgyűrűk fényképét láthatjuk. Hogy valami köze is legyen ennek a grafikához, a hullámgyűrűket négy levert cövek és az azok között kifeszített drótkötél keretezi, a kép négyszög-formájában. A katalógus hátlapján ugyanez a „táj” látható egy másodperccel később, továbbgyűrűző hullámokkal. Lehet, hogy ötletes „happening” ez, de a kisgrafikai biennálé katalógusa inkább egy grafika közlését érdemelte volna meg.

SULYOK Gabriella rézkarca C3

E cikk megírása után jelent meg a Magyar Nemzet 1981. augusztus 13-i számában Megay László kritikája a tihanyi kiállításról. A cikkíró ebben azt kifogásolja, hogy a kisgrafikai kiállításon ex librisek és alkalmi grafikák is szerepeltek. Igaz, hogy túl sok nem volt belőlük, de meghatározták a kiállítás hangulatát. Meg is indokolja, miért: „Az ex libriseket, emléklapokat készítő iparosok — mivel munkáik a kisgrafika körébe sorolhatók — az elnevezést rég lejáratták.”

A szerző véleményével ellentétben meg kell jegyeznünk, hogy az ex libris a magyar művelődéstörténet igen nagy múltú, ma is élő és ható jelensége, melyet csak úgy kiradírozni nem lehet és nem is szabad. Művészi színvonalát kell biztosítani, ez kultúránk érdeke! Hasonló a helyzet az alkalmi grafikával is, melyet a cikkíró a „rossz emléklapok” kategóriába sorol be. Ugyanakkor az is figyelemreméltó ebben az ex libris és alkalmi grafika-ellenes cikkben, hogy amikor a szerző a kiállítás legjobb lapjait megemlíti, a felsorolásban Stettner Béla Csohány emlékére készült alkalmi grafikájára is hivatkozik, tehát éppen olyan grafikára, ami fölött néhány mondattal előbb pálcát tört.

Igy tehát — úgy látjuk — nem a műfajban, hanem a művészi színvonalban, pontosabban annak időnkénti hiányában van a hiba. Ha a cikkíró a művészi színvonalat követeli meg ezektől a műfajoktól is, úgy szándékkal egyetértünk, ez találkozik sok gyűjtő igényével határainkon belül és kívül egyaránt. De bizonyos művészeti ágat kiltani a kiállításokról csak azért, mert születtek gyenge alkotások is, enyhén szólva túlzás. Ilyen alapon festményeket sem lenne szabad kiállítani, mert bizony a táblakép „iparosai” az elmúlt évtizedek során ezt az elnevezést is rég lejáratták.

A cikk állásfoglalásával szemben kívánjuk, továbbra is virágozzék az ex libris és alkalmi grafika hazánkban, arasson a múltbeliekhez hasonló sikereket nagy, nemzetközi kiállításokon is. Ehhez azonban magas művészi színvonal szükséges, melyet csak művészeink tudnak biztosítani, nem távolmaradásukkal, hanem részvételükkel, igényes alkotásaikkal.

Dr. Soós Imre

BOGNÁR Zoltán — A természet világa I. — linómetszet X3

A szombathelyi Dr. Münnich Ferenc Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ Grafikabarát Köre 1981. január 19-én a miskolci művészek grafikáit állította ki.

Ugyancsak a Művelődési és Ifjúsági Központ volt a színhelye Kass János grafikusművész kiállításának. A bemutatott művek Pittmann László gyűjteményéből származtak, ő nyitotta meg a kiállítást is. Az érdeklődők ízelítőt kaphattak Kass János sokrétű művészetének alkotásaiból: dombornyomatok, kisplasztikák, rézkarc-sorozatok, rajzok és nem utolsósorban illusztrált könyvek jelezték a művész sokoldalúságát, akit méltán tekinthetünk napjaink legkiválóbb könyvművészeinek.

VÉN Zoltán – In memoriam Bartók – rézkarc C3

„Ceglédi Ősz '81”

Ragyogó őszi napsütésben, valóban a hagyományainak megfelelően indultunk ebbe a kedves alföldi városba az immár VII. „Ceglédi Ősz” kiállításait és az ezzel kapcsolatos programokat megtekinteni.

A jó idő, az őszi hangulat, a belvárosba vivő szép fasorokkal övezett régi és új házak, épületek között igazán még a séta is jól esett a reggeli megérkezéskor. Milyen jó és főleg hasznos a szépben, ha valóban a környezetre is adva, meghagyva a fákat és zöld parkokat egy város még a növekvő betonerdeivel is az marad, ami volt. Cegléd hangulata ma is ragyogó és méltó keretű a rendezvénysorozathoz!

Az elsők között érkezőknek megadatott az idő arra is, hogy a vásár kezdődő forgatagában, hangulatában is résztvegyen. Való, hogy Cegléd nagy vásári hagyományokkal is rendelkezik, hiszen a történelem folyamán mindig is jelentős kereskedelmi hely volt. Ennek is köszönhetette a város, hogy már 1448-ban Hunyadi János kormányzó engedélyezte országos vásár tartását. Ma, a város központban megrendezett — és több napos — vásár valódi vásári hangulatot is árasztott, noha még reggel csak az ébredés kezdetén voltunk. A színes sátrak árúk tömegeivel valóban jó vásárnapot ígértek.

Aztán az egyéb kiállítások. De minket természetesen ebből is az immár ötödször megrendezésre kerülő Országos Kisgrafikai kiállítás és találkozó érdekelt a legjobban.

A rendezők, Nagy László László és felesége már kora reggeltől szorgoskodtak a kiállítás munkálataival és a vendégvárással.

A kisgrafikai kiállítás mellett mintegy párhuzamként, — szerencsés véletlen, vagy jó szervezési készség inkább? — bélyeg kiállítás nyílt. Így a kisgrafika mindkét jelentős területére jó betekintést nyerhettek az ide látogatók.

Előbb 10 órakor a bélyegkiállítás nyílt — alkalmi postahivatallal is! — majd 11 órakor került sor az V. Országos Kisgrafikai Kiállítás megnyitójára, az I. emeleti díszteremben. És ez a szép barokkos terem már

VÁRKONYI Károly faromszete X2

eleve méltó keretet adott a kiállításához, amely anyagában most talán szerényebb volt a korábbiakhoz képest, de ugyanakkor válogatottabb. Minthogy Losonczi Miklós művészettörténész megnyitója kellően átfogta és méltatta a kiállítást és annak anyagát, valamint a díjazott művészek munkásságát és jelentőségét, e helyütt szükségtelen ismétlésekbe bocsátkozni. A kiállítás katalógusa is kellően reprezentálta mind a kiállítást, mind annak anyagát és hangvételét és közölte a művészettörténész megnyitójának fő mondanóját is.

A kívülről szemlélő, a kisgrafika barátai igen jó és szép anyagot láthattak a kiállításon.

Az, hogy a kisgrafika barátai a távolabbi vidékekről most nem igen voltak jelen — Szombathely, Debrecen, Szeged stb. — talán azzal magyarázható, hogy nem régen volt a budapesti találkozó, ami alig egy hónappal ezelőtt került megrendezésre.

Mindamellettszép számmal gyűltek össze a régi barátok és grafikusművészek. És örömdetes volt látni a fiatalokat is, akiknek jelenlétére és számuknak sokasodására külön is szükség lenne, hiszen a stafétabotot nekik kell majd átvenniük.

Magán a kiállításon is — s ezt örömmel regisztrálhattuk — főleg a fiatalabb nemzedék volt jelen és tekintett meg igen nagy érdeklődéssel azt.

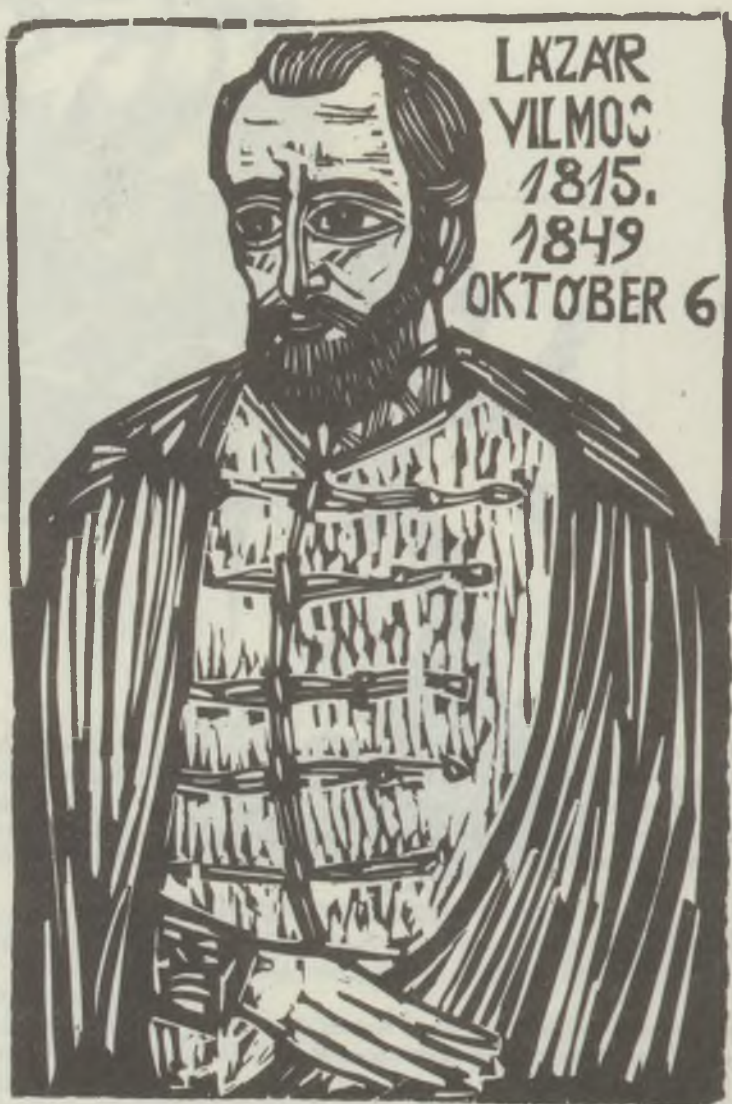
A kiállítás megnyitója után szűk körben találkozhattak, kellemes környezetben és hangulatos vendéglátással a kisgrafika barátai. És a jelen levő művészekkel azt hiszem számos kérdés beszélgetés formájában is megvitatásra került. Bizonyos, hogy sok-sok új lap születik majd az elkövetkezendő időkben e megbeszélések alapján. A késő délutánba nyúlt a kellemes találkozó és ki-ki ismételt is megtekinthette, elmélyülhetett a kiállítás és a párhuzamos kiállítások anyagában is.

Kellemes jó hangulat és ismét egy nívós kiállítás maradandó élménye jellemezte az V. Országos Kisgrafikai Kiállítást és találkozót Cegléden. Köszönet érte a rendezőknek.

Dr. Gombos László

NAGY László Lázár rézkarca C3

PEREI Zoltán fametszete „Az aradi vértanúk” c. sorozatból – X1

EREDMÉNYEK ÉS TÁVLATOK

AZ V. ORSZÁGOS KISGRAFIKAI
KIÁLLÍTÁS CEGLÉDEN

Fery

A kisgrafika a képzőművészet alapegysége. Méretben, meghittségben. Értékben, minőségben egy-egy zsebben hordható rézkarcos üdvözlő, linómetszet ex libris akár olyan erejű gondolati kezdeményezés is lehet, mint a pisai dóm. Valutáris értéke mindenki számára megszerezhetővé teszi, ezért a képzőművészet legdemokratikusabb műfaja. Fontossági sorrendje az első. Első, mert általánosítható, így a műgyűjtés kiterjeszthető a kisgrafika közegében a kisgrafika eszközeivel milliók számára. A szobor, a festmény még ma is a kivételeseké, de a kisgrafika a tömegek szellemi otthona, vagy azzá tehető. A művész számára meg napló és kísérleti laboratórium, műhely és felderítés, a lelkiület és az álmok rejtjeles terepe. Mégis, e köztudott tényezők dacára nem ragadtuk meg lehetőségeit. Sem itthon, sem a világon. Nem segítettük divattá, mint a bélyeget. Így még mindig a képzőművészet árvája, mostoha gyermeke. Érthetetlenül, de ténylegesen az. Hiába van sok tekintélyes művelője a kisgrafikának, kevés a menedzsere, s ez egész művészeti életünk fő problémája. A sok tehetségre ugyanis szüksége van társadalmunknak, képes is alkotásaik befogadására, de csak közvetítők segítségével, akik megteremtik a kapcsolatot művek és a milliós létszámú közönség között. A kisgrafika társadalmi küldetése abban összegeződik, hogy feloldja a magányt, hidat épít közösség között. Népek barátságát szorgalmazza, képre ülteti át a gondolatot, az emberi tudás, műveltség terhdírtásának hiánytalan enciklopédiáját teremti meg, és ezzel párhuzamosan új ötletek tárházává válik, rajzi segédanyaggá, melyből a szobrászat és a festészet is energiákat kölcsönözhet.

Cegléd jelentősége, hogy ezen országos ügy házigazdája. Nem is először. Része van abban, hogy az országos találkozók és kiállítások, az átadott pályadíjak inspirációi révén a kisgrafika fejlődése folyamattá vált. Igaz, most érezhető bizonyos megállapodottság az elmúlt seregszemléhez képest. Kevesebb kiállító kevesebb művet küldött be, s ezúttal elmaradt a nemzetközi háttér is, mely 1979-ben éppen az előrelépést indítványozta, azt, hogy a hazai kisgrafikai műhelyt internacionális keretben szükséges és indokolt működtetni.

IN MEMORIAM

KÉKESI László linómetszete X3

Az ötödik országos kisgrafikai kiállítás a műfaj erős egyéniségeit vonultatja fel *Kopasz Márta*, *Stettner Béla*, *Kőhegyi Gyula*, *M. Kiss József*, *Nagy László Lázár*, *Perei Zoltán*, *Fery Antal* műveiben. Ők egyúttal pólusok és irányjelzők, — sajátos stílusuk és minőségi mértékük révén. *Sterbenz Károly* megbízhatóságával alapos új távlatot, — igazán meglepetés *Vén Zoltán* leleménye és szigorú műgondja. Régebbi tárlatok lapjaival összehasonlítva az új műveket, kitűnik, hogy *Kopasz Márta* további újdonságokat alkalmaz a felületkezelésben. Ezúttal is szellemes és hibátlan rajzvonalakkal érvel. *Stettner Béla* színbővítései figyelemre méltóak, ez a kisgrafika ilyen irányú fejlesztését ajánlja megalapozott szellemiséggel és kidolgozott technikával.

Fery Antal egyenletes, frappáns rajzi ötlettel emlékezik Szigeti István numizmatikusra, *Vén Zoltán* korunk problematikáját eleveníti fel és Bartók emlékét gondosan munkált rézkarcán. Máshol a bonyolult montázstechnikát alkalmazza. *M. Kiss József* a linómetszetet kedveli, ezen sorozatát a magyar írók felidézésének szenteli Balassi Bálinttól Radnóti Miklósig. A közel ötven lapból álló sorozatát külön mappában is kiadják. Érthetően, hiszen a portrék érzékeny képi háttere a korszerű irodalomtanítás egyik segítője. *Kőhegyi Gyula* ismét más egyéniség. Puritán és asketikus alkat, aki tökéletesített tökélyvel ragadja meg a modellt, mely ezúttal trák lovas és pieta. *Csiby Mihály* a jó értelemben vett régi kisgrafikai hagyomány aprólékosan művészt, *Józsa János* nagyvonalúan tagolja lapjait. A közös odaadásban boldogító a stílus sokrétűség. *Papp György* arabeszkyszerű foltjai, *Perei Zoltán* levegős tágassága a műfaj külön fejezete és *Király László* is, aki vonzódik a festői hatásokhoz és a groteszkhez. *Nagy László Lázár* a Don Quijote tematika és a fametszet szakértője. Küldetése társadalmi fontossága, hiszen gyakorló grafikusként vállalta az egész műfaj szolgálatában az országos kiállítások sok gondot, munkát kívánó fáradságát, s ezt is ugyanolyan önzetlenséggel végzi, mint amilyen lelkiismeretes lapjai tervezésében. Madárijesztő

Tamási Áron

M. KISS József linómetszete X3

ciklusa is szellemes, kifogástalan. *Kékesi László* modern Archimboldiként állatok fűzérével fon babérkoszorút az 1970-ben elhunyt *Fekete István* szép, tiszta emlékének, figyelmet érdemel *Várkonyi Károly*, *Tellinger István*, *Meskó Anna-Póka György* munkássága is. Hiányzik ezúttal *Barnóth Zoltán* és *Tavaszy Noémi* is. Valóban hiányoznak és sajnós véglegesen a korán elhunyt *Diskay Lenke*, aki méltán kapta a „Gyermekjátékok”-ért az első díjat 1979-ben, a negyedik országos kiállításon. Emléke köztünk él, s valós a terv, hogy 1983-ban, a hatodik országos kisgrafikai kiállításon emléktárlatát is megrendezik a ceglédiiek külön teremben. Ez egyúttal állandó gyakorlattá is válhat: az, hogy biztos mérlegként a hazai biennálé soros darabjai háttereként nemzetközi anyag és egy kiemelkedő magyar életmű is szerepeljen. Mindez fokozhatná a ceglédi bemutatkozás hasznosságát, műhely-jellegét.

A jelenlegi tárlat szép eredményeket, de problémákat és lehetőségeket is magában hordoz. Tény, hogy nem esett a színvonal, de megállapodott. Tény, hogy nem esett a színvonal, de megállapodott. Tény, hogy friss erők is jelen vannak, de megfogyatkozott mennyiségben. Általános az elért értékrend őrzése, de nem ilyen mértékű a megújulás intenzitása. Fel kell ismernünk a műfaj társadalmi fontosságát, s ügyes ötletekkel divattá kell érlelni a kisgrafikát, olyan divattá, mint a bélyeggyűjtés. Ha a kisgrafika-gyűjtés világdivattá lesz, azzal a béke, a világ csöndje és az emberek belső öröme is növekedik. Új horizontot nyithatnánk meg a magyar fiatalság nevelésében is azzal, ha kisgrafikusaink lapjait széles körben gyűjtenénk. Műveltségük, tapintatuk, emberségük is árnyalódhatna ezzel. Ez is ki nem használt lehetőség. Remélem, hogy csak a jelelt, nem a holnapot jellemeztem ezzel. Lépjön be a kisgrafika az iskolák kapuin! Helyezzünk el kisgrafikákat a középiskolák auláiban létrehozott tárlókban, olvassák rajznyelven a képes albumokat a diákok. A ceglédi szervezők már a közeljövőben gondolhatnak arra, hogy a kisgrafika biennálék pályázatokra is épüljenek, a ma grafikusai művekkel tisztelegjenek Dürer, Rembrandt, Goya, Picassó teremtménye emléke előtt.

CSIBY Mihály linómetszetei X3

Legyen mindannyiunk közös ügye a Nemzetközi Kisgrafikai Biennálé megvalósulása Cegléden. Komoly előkészítő munka révén már 1985-be. Az 1983-as tárlat lehetne a főpróba a baráti országok művészeinek a meghívásával, ezt követhetné a teljes világhorizont bemutatása, a cseléti kisgrafikai világműhely megalakítása. Nagy László Lázár személye biztosíték, hogy e grandiózus terv megvalósulhatna, ha Cegléd Város Tanácsa mellett a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége is felkarolná ezt a nemes ideát. Közben pedig a magyar kisgrafika jeles képviselői a sokszorosítható linók, rézkarcok, réz- és fametszetek segítségével benépesíthetnék az irodák, gyárak, iskolák, kórházak üres falait a grafika üzenetével. Kísérletezni indokolt a színes eljárásokkal ez a fejlődés egyik állomása, s fokozni indokolt a feladatokat. Elkészülhetne a nagy grafikai enciklopédia a magyar társadalom híres személyiségeinek arcképeiről, magyar városokról, tájakról, történelmünk sorsfordulóiról, a jelen eseményeiről, kiadhatnák albumban az év legszebb kisgrafikáit a „Szép versek”-hez hasonlóan. Meghívókat, házassági üdvözléket és egyáltalán a képes levelezőlapokat fejleszthetnénk művészi színvonalra a grafika alkalmazásával. Milyen örömet okozna gyerekeknek, nyugdíjasnak, ha az átnyújtott jutalom és kapott oklevél grafikusi tervezésű, rajzzal ékesített lenne. Minden új házaspár, minden ballagó diák kaphatna ilyen szignált grafikai lapot az intézménytől, a várostól. Cegléd ebben is példát mutathatna, — a grafikai kultúra mintavárosa lehetne. Az sem illúzió, hogy a Cegléden rendezendő 1985-ös első Nemzetközi Kisgrafikai Biennálén először adják át az addig létesítendő Dürer díjat. A múlt klasszikus értékét a jövő új hajtásainak. Balzac egyik hőse kiáltja a regény végén: „Rajtunk a sor!” Sem író, sem modellje nem tudhatta, hogy mindez érvényes a magyar kisgrafika holnapjára, világ-küldetésére.

Losonci Miklós

SZÖLGYEMI PÁL

Handwritten signature

Vojtěch CÍNIBULK fametszete X2

OLMOUC '81

Alig száradt meg a nyomdafesték *Értesítőnk* 1981/1. számán, melyben Szölgvémi Pál gyűjtőtársunk a chrudimi találkozóról számolt be, és megint csehországi utazásra készülődött a népes hazai gyűjtőtáborból néhány lelkes magyar gyűjtő és alkotó.

A találkozó megszervezését a szokásos alapossággal már a tavasszal megkezdték. (Hosszú évek óta szeptember utolsó szombat-vasárnapján rendezik, és ezt a rendszeres találkozást jó lenne átvenni tőlük.) A magyar gyűjtők részvételét a részletes magyarra fordított jelentkezési lapokkal, programmal most is lelkesen szervezte Karel Izakovic pozsonyi gyűjtőtársunk. Köszönjük mindnyájunk nevében.

A helyszín Olomouc a nagy történelmi múlttal rendelkező város a Morva folyó mellett. A belváros patinás műemlékegyüttese napokra kínál látnivalót. A találkozót a Nemzeti Szálló nagytermében rendezték, ahol a 9 órai érkezés után csak a cseh találkozókon tapasztalható aktivitással és igényességgel kezdődött a csere. Aki ezen nem vett még részt, el sem tudja képzelni. 13 órakor volt az ünnepélyes megnyitás, a vendégek üdvözlése és a 2 napos program ismertetése. 3 órakor nyitották meg *Anna Gremelová* jeles prágai grafikusnő kiállítását egy hangulatos, de kicsiny galériában. Ismert mikroszkopikus finomsággal kidolgozott fametszetei mellett meglepetésünkre műves hiedgükörkarcokkal is találkozunk, melyeket az utóbbi időben készített.

A késő estig tartó csere közben került sor a tombolára, és egy olomouci jazz-együttes műsorára. Vasárnap két kirándulás és egy orgonahangversennyel gazdagított városnézés között választhattak azok, akiket nem csábított kellő erővel a nagyterem gazdag választékot, színvonalas cserelapokat kínáló bősége. A cseh kisgrafika európai előretörését mi sem igazolhatja jobban, mint hogy a 150 cseh gyűjtő és 20 cseh grafikus mellett olyan ismerősökkel találkozhattunk, mint *Klaus Rödel* Dániából, *Ottmar Premstaller* a linzi kongresszus házigazdája, *Walter Humplstötter* és *Anna Lerperger* Ausztriából, *Josef de Belder* Belgiumból, *W. J. Götz* Hollandiából és *Axel Leier* az NDK-ból. A magyar grafikusokat Vén Zoltán és Kamper Lajos, a pesti gyűjtőket 4, a szegedieket 3, a szombathelyieket 4, és a pécsieket egy fő képviselte. Hazaérve elkészítettük az út mérlegét. A sok szép látnivaló, a találkozás régi barátainkkal és a 250 új cseh kisgrafika mind azt bizonyítja — jövőre is elmegyünk.

Az oxfordi FISAE Kongresszusra ha nem is jutunk el, de szeptember utolsó hétvégén Prágában ott leszünk!

Pittman László és Mikó Ildikó

Zdenek MÉZL fametszetei X2

A FAMETSZET ÉS ZDENEK MÉZL

A mai grafika a mélynyomás és síknyomás jegyében áll. Főleg a rézkarc különböző változatai, elsősorban a litográfia gazdag szín lehetőségeivel népszerűek. Ugy a kelet- mint a nyugateurópai országokban ez a két technika a leggyakrabban használatos a művészek körében, különösen a kötetlen művek terén. A harmadik ősi grafikai műfaj, a fametszet és a fába metszett karc teljesen háttérbe szorult, különösen a kötetlen grafika terén. Kivételt képez ezen a téren Oroszország, amelynek a fametszet terén gazdag hagyományai vannak. Ma is rendszeresen bukkannak fel új, fiatal orosz művészek, akik a fametszés mesterségét tökéletesen uralják. Ellentétben Európa több részével, a fametszet ott még tért látszik hódítani.

Különböző okokra vezethető vissza, hogy a fametszet és karc így módon háttérbe szorult és nagyjából egészen el is tűnt.

A fába való metszés nehéz, vagy talán a legnehezebb grafikai technika, ezért aztán nem is népszerű a művészek körében. Egy kis hiba, pl. a metszőkés kicsuszamlása végzetes lehet és napok munkáját megsemmisítheti. A metszés és még inkább a karcolás haránt vágott fatömbbe nemcsak időigényes technika, de a legnagyobb fokú koncentrációt kívánja meg a művésztől. Ez maga bizonyos korlátokat emel a művészi kifejezés lehetőségének. A fametszetről nem lehet csinálni, a technika egyenes és becsületes és a művésztől nagymértékű technikai felkészültségen kívül erőteljes egyéniséget is követel. Olyan „művész”, aki a szakmát nem uralja, nagyon könnyen meg is bukik; ennél a technikánál a szaktudás és a művészi készség hiányát lehetetlen „elkenni”. A fa megmunkálásánál vegyi trükkök, amilyenekkel a rézkarcoló és a litográfus élnek, nem alkalmazhatók. A fába való metszés csupán teljes koncentrációt kíván meg és — amint ezt Kotrba Emil egy ízben bizalmasan közölte velem — „egy konyhaasztal sarkán is elkészíthető”.

**JAN RHEBERGEN
SEX-LIBRIS**

Egy másik oka annak, hogy a fametszés mindinkább háttérbe szorul: a megfelelő tanárok hiánya. Jelenleg ritka az a művészeti akadémia, ahol egy fiatal tanár még hajlandó növendékeit bevezetni a fametszés és gravírozás technikájába. Így aztán az új generáció fiatal művészei kiképzésük idején alig-alig ismerik meg ezt a technikát és később sem érzik szükségét annak, hogy megszerezzék a magasnyomás technikai ismeretét és abban fejezzék ki magukat.*

Bár már nem tartozik a legfiatalabbak közé, *Zdenek Mězl* (szül. 1934) egyike azon kevés grafikusnak, akik Oroszországon kívül szívvel-lélekkel elkötelezték magukat a fametszés művészetének és csaknem kizárólag ezzel a technikával dolgoznak. A prágai akadémián szerzett alapos kiképzést; ott *Vladimir Pukl* (1806) professzor vette szárnyai alá és odáig vitte, hogy a régmúlt századok legjobb fametszői hagyományait sikerült tanítványába átültetni és életben tartani.

Ezeket a hagyományokat nagy mértékben viszontlátjuk *Mězl* műveiben, mégpedig nemcsak technikájában, hanem ábrázolásában is. Szereti a „letűnt időt” képeiben megeleveníteni, így újra meg újra középkori figurákat ábrázol. Nem csoda, ha sok történelmi tárgyú könyv illusztrálásával bízták meg. Mindezeket az illusztrációkat fába metszette. Híressé vált az általa 80 fametszettel illusztrált „Písň žaku Darebaku” (*Carmina Scholarium Vagorum*) 1970-es kiadása és nem kevésbé ismert az 1975-ben megjelent „Ze Slovan-kých Legend a Pověstí”. Mindkét könyv nagyon keresett antikváriumokban.

*A magyar képzőművészeti, azaz grafikai szakképzés világszínvonalú és ezért a kivételek közé sorolható. (Szark.)

MYRA RHEBERGEN EX LIBRIS

Z. MÉZL eredeti fametszete X2

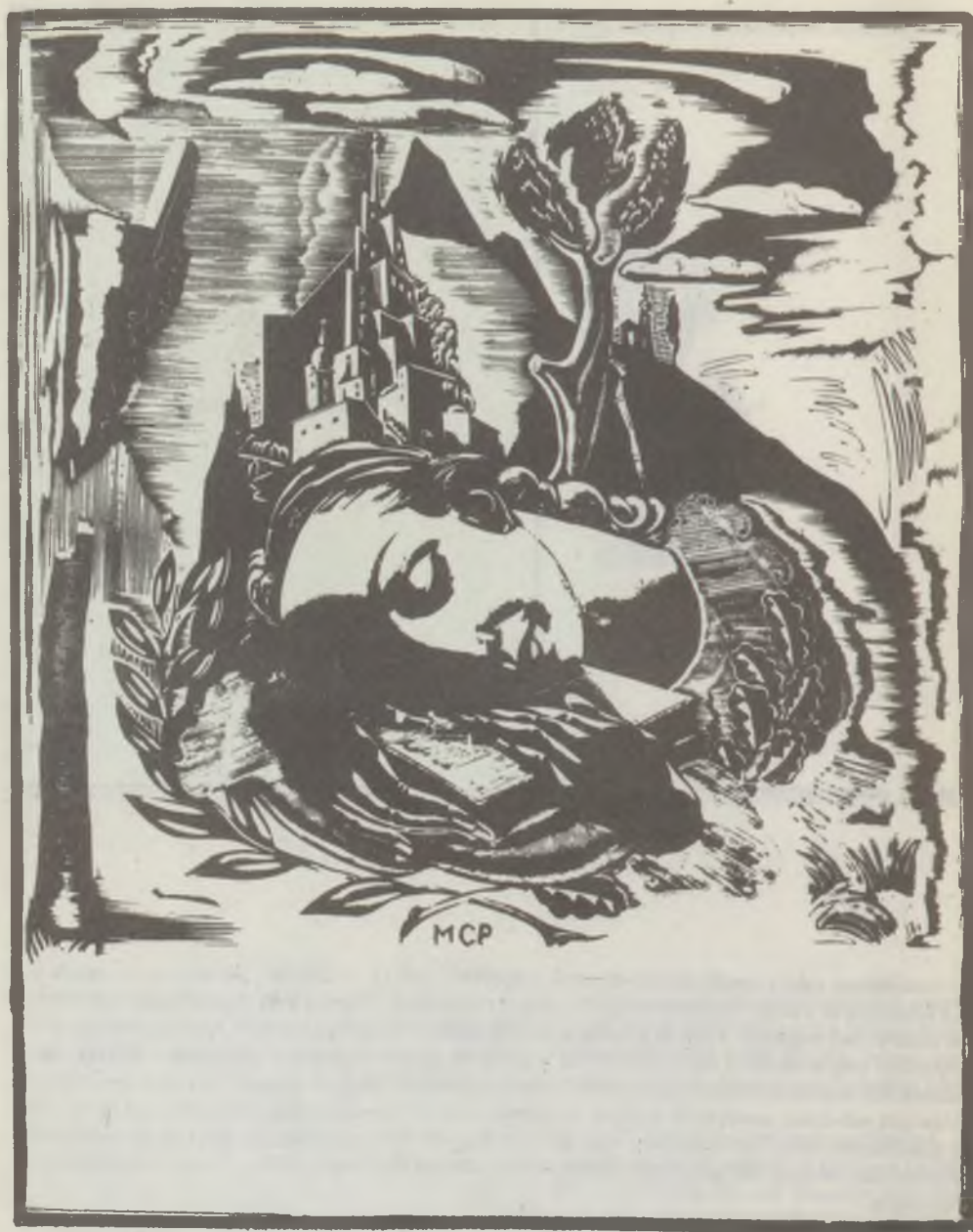
*Méz*l munkájának módja meglehetősen egyszerű. Legalábbis neki az. . . Csak egy vázlatos rajzot készített magára a fablokkra és a képet vésővel alakította ki végleges formájában. Ez a spontán munkamenet természetesen veszélyt rejt magában. Vésés és gravírozás közben gyakran kiderül, hogy kicsi a blokk, ami itt-ott a nyomatokon meg is látszik: a fejek néha furcsa szögben elhajolnak, hogy mégis ráférjenek a blokkra, vagy az összezsúfolt alakok természetellenes görbe tartást kénytelenek fölvenni. Másrészt éppen ez kölcsönöz különös bájt műveinek, amelyek fly módon meghatóan primitív benyomást keltenek. Néha azt kell hinned, hogy szándékosan tekeri így ki alakjait, hogy a kívánt tragikomikus hatást keltsék. Mert lapjai határozottan tragikomikusak. Minden első pillantásra kedves kép egy szomorkás hangulatot rejt. Ez *Méz*l egyénisége tetőtől talpig.

Munkáját egyébként nem mondhatjuk primitívnek. Nyomataiból, illusztrációiból és ex libriseiből óriási szaktudás árad. Főleg néhány kötetlen grafikája bizonyítja hajszálfínoman metszett vonalaival, hogy mennyire ura a vésőnek.

Csaknem minden ex librise kifejezi azt a hangulatot, amelyet egész munkássága áraszt. Az ábrázolás itt is, talán szándékosan primitív, ami annyira vonzóvá teszi ezeket a lapokat. Magyarázatra nincs szükség, mind-egyik lap önmagáért beszél.

*Méz*l személyében az európai grafika a fametszet egyedülálló képviselőjével gazdagodott. Túlzás nélkül nevezhetjük őt a mai grafikus művészet egyedülálló jelenségének. Munkássága századunk második felének legkiemelkedőbb grafikus művei közé tartozik.

Jan Rhebergen (Hollandia) (Fordította Tauber Anna)

MOLNÁR C. Pál fametszete X2

M C P

MOLNÁR-C. PÁL

FAMETSZŐ MŰVÉSZETE

Molnár-C. Pál fametsző működése a két világháború közötti magyar grafikátörténet egyik legragyogóbb fejezete. Ez az idő talán egy évtizedet tett ki, de enélkül az évtized nélkül az új magyar fametszőművészet egy jellegzetes, sok nemzetközi sikert elért arculattal lenne szegényebb. Mi volt a kezdet? *Molnár-C. Pál* mindig vonzódott a könyvművészethez, gondoljunk csak a Kosztolányi Dezső írta „Alakok” c. kötet rajzaira. Még 1927-ben megbízást kapott Keleti Artúr „Angyali üdvözlés”-ének illusztrálására. Húsz rajzát még nem maga metszette fába, hanem egy hivatásos fametsző, Körner József kezére bízta. Ezekben az években egy amerikai bibliofil kiadó, a Ltd Editions Club New Yorkban eredeti grafikákkal illusztrált könyveket adott ki és felkérték művészünket, hogy díszítse fametszeteivel Szt. Ferenc Virágoskertjének angol nyelvű kiadását, a „The little flowers of St. Francis”-t, azzal a kikötéssel, hogy a képeket maga fesse fába. (A könyv 25000 példányban jelent meg, egy példánya a Szépművészeti Múzeumba került.) Ennek a könyvnek az előtanulmányai és maguknak az illusztrációknak az elkészítése szerettették meg Molnár-C. Pállal a fametsző vésőt. Számos könyvet illusztrált ezután fametszeteivel, így Tormay Cecile Magyar Legendariumát (Egyetemi Nyomda), Maria Ricciardi művét (Milano, Mondadori), Rostand Cyrano de Bergerac-át (ezt először Löbl Dávid adta ki 1935-ben, majd újabb metszetekkel kiegészítve 1943 körül a Szépművészeti Múhely), Szabó Lőrinc Reggeltől-estig c. verskötetét (Magyar Bibliofilek Szövetsége kiadása, 1937), Harsányi Lajos Túlvilági balladását (Vigilia, 1936), a Székesfővárosi Házinyomda 300 példányban kiadott Szt. István-émlékkönyvét, a háború utolsó évében Stockholmban megjelent svéd nyelvű magyar vers-anthológiát stb. (Ez utóbbinál nemcsak új metszetek szerepelnek, hanem régebbiek kivágása, illetve redukciója is).

A negyvenes évek végén újra megpróbálta kézbe venni a fametsző vésőt, de maga is rádöbbsent arra, hogy a fametszetben már nem tudja megtalálni az egyszer elejtett hangot és felhagyott az újakezdés kísérleteivel. Ezt a korszakot mintegy féltucat kiadatlan lap dokumentálja. 1950 körül a rézkarccal is próbálkozott, de magát a maratást már rutinosabb karcolóra, *Kaveczy Zoltán*ra bízta. Több lapján munkásságának egyik inspirálója, az erotika is jelentkezett. A kőrajz területére is tett kirándulást, három litográfiájáról van tudomásom, egyiket Tóth Ervin is közölte az *Európai grafika c.* könyvében.

Az az évtized, amely alatt *Molnár–C. Pál* fametszetei megszülettek, ragyogó intermezzo a művész pályafutásában. Szövegeképeken kívül a képgrafikák egész sora került a közönség elé kiállításokon és az említett Löbl Dávid és fiai kiadó által kibocsátott 10, illetve 6 lapból álló lapkötegek formájában. Nagy figyelmet fordított a nyomtatásra, kedvelte az ún. gyásznyomó feketét, amelynek matt felülete szerinte jobban megfelel a művészi fametszetnek.

Fametszeteink fő erénye a biztos rajztudás (*Varga Nándor* is kiemeli fametszetről szóló könyvében a művész „kiváló rajzosságát”) és a szerszámok használatának szuverén biztonsága; talán sokszor sok is a technikai bravúr, mint egyik-másik lapján, ahol a fésűsvész mellett számos más szerszámot is megszólaltat. Szí-

vesen archaizál, lapjait sokszor átszővi a szürrealista elem. Témáit gyakran veszi a vallásos történetekből, de a mindennapi élet apró jelenségei és az erotika is megjelenik műveiben. Munka közben szerzett tapasztalatait írásban is rögzítette, ő írta a több kiadást megért „A képzőművészet iskolája” c. kézikönyvnek a fametszetről szóló fejezetét.

Élete folyásáról önéletrajzában számol be, amely a *Varga Nándor* által közzétett alkotásjegyzékét vezeti be: „Születtem 1894-ben Battonyán (április 28-án, S.A.). Középiskolai érettségi bizonyítványomat Aradon szereztem meg 1915-ben. Ez év őszén beiratkoztam az O.M. Kir. Képzőművészeti Főiskolára, egy szemeszter hiján elvégeztem, de az oklevelet nem szereztem meg. (Egy későbbi riportban így vall: Nem tanultam semmit, kimaradtam a Főiskoláról . . .) 1918. november 26-án Svájcba utaztam, ahol 3 évet töltöttem. Ez idő alatt három kiállítást rendeztem munkáimból, Genfben és Lausanne-ban. — Svájcban megtakarított pénzemre egy évre Párisba költöztem át. A Louvre-ban három másolatot készítettem. — 1922-ben hazatértem, s a következő évben önálló kiállítást rendeztem a Belvedere-ben. — 1928-ban állami ösztöndíjjal Rómába utaztam, ahol három évet töltöttem. (Ezek az évek voltak elhatározóak fametszőművé-

szetéről S. A.) 1930-ban Zichy Mihály grafikai díj a Szt. Ferenc illusztrációkra, ugyanezen évben Milánóban fametszetekre nagy aranyérem. — 1934-ben a varsói nemzetközi fametszet kiállításon a Wellis-alapítvány díja és díszoklevél. 1936: Milánó, aranyérem, 1935-ben New-Yorkban a nemzetközi illusztrációs pályázaton *mention honorable* és megbízás Shakespeare illusztrációira. —” (Sajnos, ez utóbbi nem valósult meg . . . S.A.)

Mit jelent művésznünk nevében a C. betű? Erről Lóránth Lászlónak 1943-ban így beszélt: „Ez a Cé egyenlő Contat. Anyám francia volt, Jeanne Contat. Vigyázz, ennek a betűnek köszönhetem, hogy a háború után én juthattam elsőnek Párisba a magyarok közül. Évekig harcoltam a vízumért, s ez a betű, anyám igazolt francia volta segített a művészetek ígéret-földjére.”

Egy művész grafikai munkásságának megismeréséhez (most csak ezt ragadjuk ki *Molnár—C. Pál* hatalmas oeuvre-jéből) elengedhetetlenül szükséges egy megbízhatóan összeállított alkotásjegyzék. Az elsőt maga a művész állította össze *Varga Nándor Lajos* forrásértékű Adattárának II. kötete számára (Budapest, 1945 szerző kiadása). Ez 195 fametszetről ad tudósítást. E sorok írója több ízben gyűjtött adatokat a művésznél a negyvenes évek végén és megpróbálta kiegészíteni, illetve javítani a katalógust, mert az bizony nem volt hiányosságok nélkül. Néhány évvel később (1959) készítette el Baranyi Judit az E.L.T.E. Művészettörténeti Intézetében szakdolgozatát, amelynek címe: *Molnár—C. Pál* grafikája, kimerítő irodalommal és ami minket ez alkalommal leginkább érdekel, a fametszetek felsorolásával. Magával a szakdolgozattal ezúttal nem foglalkozom, csak a katalógussal, ami azonban sajnos egyáltalán nem felel meg a grafika történet igényeinek. *Varga Nándor* említett Adattárát kiegészíti, de nem közöl méreteket és ami a legsajnálatosabb, a különböző cím alatt kiállított, illetve közreadott azonos lapokat többször is felveszi, mint külön műveket (így: „Kutyajelenet”, „Kutyahistória”, Kutyabarátság”, vagy: „Kata először látta”, „Nem légitámadás”, de folytathatnám még a sort). Mindinkább nehéz a megbízható alkotásjegyzék összeállítása, amiről (ezt el kell ismernünk) maga a művész is tehet, mert gyakran változtatta meg fametszeteinek címét; így a „Meditáció” című lapot jelenlétemben keresztelte el „Hódolat Dürernek” címűre.

Molnár—C. Pál művészetében a hagyományos kisgrafika nem játszott nagy szerepet, ex libriseiről is jó részt csak a művész által összeállított alkotásjegyzékből, illetve lengyel cseretársaim által hozzám juttatott lapjaiból tudok. Megkíséreltem ezt a hiányos jegyzéket az alábbiakban köreadni és kérni olvasóinkat, tájékoztassanak az egyes művek hollétéről és általában közöljenek minden felbukkanó idevonatkozó adatot. Amikor *Molnár—C. Pál* elhunyt, nagy nemzedék egyik utolsó képviselője távozott el közülünk. 1981. július 27-én helyezték örök nyugalomra a Farkasréti Temetőben, amelynek a mai kolumbárium helyén állott és a második világháborúban elpusztult templomát egykor monumentális freskója díszítette. Sírnálál Dr. Szlj Rezső művészettörténész mondott búcsúztatót.

Semsey Andor

MOLNÁR—C. PÁL ex librisei

(V = *Varga* Adattár, illetve B = a Baranyi Judit-szakdolgozat katagólusának sorszáma)

1. Ex libris Vágó Pál (V:171, B:196)
2. Ex libris Zsigmondy (V:173, B:199)
3. Ex libris Gestetner (V:174, B:200)
4. Ex libris Livia, mérete: 150 x 80 mm
5. Ex libris Bokor Ágnes, mérete: 75 x 60 mm (Széttört oszlopon ülő olvasó nő. Az utóbbi kettő adatai feljegyzéseim után. S. A.)
6. Ex libris Csorba Hanka Tibor. Mérete: 89 x 63 mm, negatív rézkarc. A Varsóban élő professzor és lengyel felesége részére készült, valamint a következő kettő is.)
7. Szöveg mint előzőé, téma is ugyanaz: a budapesti Lánchíd és a varsói Szirén. Fametszet, méret: 110 x 85 mm.
8. Ex libris Csorba T. & H. „A könyv szeretete” c. nagyméretű (380 x 297 mm) fametszet kicsinyített autotípiája, az alsó üres részbe rajzolt szöveggel. A fametszet, amely egyébként a Szinyei Merse Társaság részére metszett Zichy-oklevél változata, szerepelt a „Műveltség” 1946. évi címlapján is.

Az ex librisek (a 6. és 8. kivételével) száldúc fametszetek.

S. A.

JÓZSA János rézkarca C3

VÁRKONYI Károly fametszete X2

NAGY DEZSŐ 1911–1981

Debrecenben született, iskoláit itt végezte és első munkahelyei is Debrecenben voltak. Majd Gelényesre került, ahonnan 1958-ban jött vissza szülővárosába. Itt a Református Kollégium tudományos munkatársa lett: egyházművészettel foglalkozott és gyűjtötte a különböző vidékek faragott fejfáinak fényképeit, rajzait és a szakirodalmat. A rajzokat maga készítette. E témakörben összefoglaló kötete is jelent meg a MTA Néprajzi Kutatócsoportja kiadásában (*A magyar fejfák és díszítményei*, 1974). Még középiskolás korában került kapcsolatba a művészekkel és a rajzolással. A rajzkészség családi örökség volt nála: anyai nagyapjának, aki lakatos volt, különböző témájú rajzait haláláig őrizte. Az ex librisel és a kisgrafikával a harmincas évek közepén ismerkedett meg és gyűjtötte azokat, úgy amint vallotta: „Amíg élek, gyűjtökl!” Igaz, hogy utolsó éveiben megkezdte a több mint 10 000 darabos gyűjteményének kiadását és így annak jelentős része kikerült az országból. Pedig egy sajátos szln maradt volna, ha bármelyik közgyűjteményben együtt állana a kutatók rendelkezésére. Mindent gyűjtött; voltak kedvenc művészei: *Drahos* és *Menyhárt*, a jó barát, akihez négy évtizedes kapcsolatot kötött. Stílus, technika és komponálás szempontjából nagyon tanulságos lett volna együtt látni, tanulmányozni gyűjteményét. A grafikát inkább saját szórakoztatására gyűjtötte, mint azért, hogy másoknak bemutassa. — Ex librisről, kisgrafikáról, művészekről írásai jelentek meg, s így igyekezett Debrecenben ébren tartani a nagy múltú grafikai életet. Az újjáalakult gyűjtőkörben titkári és elnöki funkciót látott el, de szervező készsége, agilitása már nem volt elég annak kifejlesztéséhez. Szerény egyénisége, mindig készséges tájékoztatása nagyban segítette a kör munkáját. Halálával nemcsak egy gyűjtővel lettünk kevesebben, hanem egy olyan baráttal is, aki a művészet fejlődését, kibontakozását életének nagy évtizedén át együtt tudta gyűjteményében bemutatni.

Lenkey István

Magyar Mária Szigeti István
Szeged. Budapest.

1976 nov. 20-án.

kéziratot költők a kisgrafika gyűjtés
eredményesebb művelése céljából.

Budák. 1977.

BÚCSÚ SZIGETI ISTVÁNTÓL

FERY Antal fametszete X2

1981. július 3-án az Óbudai temetőben a rokonok, barátok, tisztelők sokasága vett búcsút *Szigeti István* numizmatától, a régi nagy ex libris-gyűjtő gárda egyik utolsó tagjától.

Életének 75. évében, 1981. június 24-én távozott az élők sorából, szinte utolsó leheletéig megőrizve a szépség iránti lelkesedését, az emberi szellem és kultúra alkotásai iránti odaadó szeretetét. A KBK egyik legrégebbi tagját veszítette el benne, aki hetvennél több saját nevére készült lapjával sok fiatal gyűjtő számára mutatott példát a művészet iránti igényre, a grafikagyűjtés erkölcsi és esztétikai követelményeinek érvényesítésére.

Számos művészünkhöz meleg barátság fűzte. Így elsősorban *Fery Antal*-hoz, akinek művészetét különösen nagyra becsülte és aki számára a legtöbb grafikai lapot készítette. Lapjainak alkotói között olyan neves művészek szerepelnek még, mint *Stettner*, *Menyhárt*, *Drahos*, *Tempinszky* stb. Ex libris-gyűjteménye 40–50 ezer lapot tartalmaz. Ezek alkotónként borítékban összegyűjtve, névsor szerint rendezve, hatalmas vászondobozokban maradtak az utókorra.

Kisgrafikai gyűjteményét gazdag grafikai szakkönyvtár egészíti ki, melyben a ritka kiadványok mellett az összes grafikai folyóirat bekötött évfolyamai is szerepelnek. Emellett könyvtárában számos bibliofil kiadvány és könyvművészeti remekművek egész sorozata található.

Érdeklődését nemcsak a grafika kötötte le, hanem az kiterjedt a művészet minden egyéb ágára is. A magyar és külföldi képzőművészekről hatalmas adattárat állított össze, melyben ABC sorrendben korunk valamennyi alkotója szerepel. Személyi adataik, végzett tanulmányaik mellett tevékenységük adatai is szerepelnek e gyűjteményben, mely napról napra gyarapodott a tudomására jutott újabb adatok feljegyzésével, cikk-kivágások csatolásával.

FERY Antal
fametszete X2

A művészekhez fűződő kapcsolata szabta meg érdeklődési körét képgyűjtői tevékenységében. Lakásában egész múzeumra elegendő képanyag gyűlt össze. Ezek mindegyikének saját története van, melyek tulajdonosuk mecénási, értékmegőrző, műtárgy-megmentői tevékenységét dicsérhetik. Sokirányú gyűjtőtevékenységének másik területe a képes levelezőlapok szinte kimeríthetetlen színpompás világa volt. Szigeti István a reá jellemző alapossggal és rendszerességgel ebben a gyűjtési ágban is kimagasló eredményt ért el. Gyűjteménye mintegy 40 ezer darabra volt tehető. Ez 1976-ban további háromezer darabbal gyarapodott, amikor felesége, Magyar Mária gyűjteménye a törzsanyagba beolvasztásra került. Az eddig ismertett gyűjtési eredmények Szigeti István gazdag életművében eltörpülnek az érmészet terén végzett munkájához viszonyítva. Számára a numizmatika jelentette életének értelmét, itt sikerült a legjobban önmaga megvalósítása. Fiatal kora óta szenvedélyesen gyűjtötte az érmekeket, alapos szakmai ismereteket is szerevez ebben az igen nagy múltú, szerteágazó művészeti műfajban. Tudását a szakma nagyra értékelte. Az ARTEX vállalat érem-exportőreként vonult annak idején nyugatlomba. Érmészeti szakirodalmi tevékenységének első eredményét már 1933-ban publikálta, amikor „Zseb-éremlexikon” című könyvében ismertetést adott a világ összes pénzeiről. Ezt követően az érmészeti cikkek egész sora jelent meg nevével, ezeket az Akadémiai Kiadó által nemrég megjelentetett numizmatikai bibliográfia hosszan felsorolja. Élete során hatalmas éremanyagot sikerül összegyűjtenie, ezek dobozai ma ott sorakoznak példás rendben egykori dolgozószobájában.

STETTNER Béla eredeti linómetszete X3

Az érmekhez kapcsolódó kisplasztikai gyűjteményében sok ritkasággal találkozhatunk. Ezek között is kiemelkedő ipartörténeti jelentőséggel bírnak azok a vasból készült szobrocskák, melyek az első magyarországi vasgyárak termékei voltak. Az ezekről megjelent szakirodalom gyakran elemzi a *Szigeti*-gyűjtemény e becses darabjait.

A régi polihisztorok mai utóda, *Szigeti István*, élete során sikerrel oldotta meg a numizmatika és a kisgrafika összekapcsolását. A nevét viselő alkalmi grafikákon, ex libriseken gyakran szerepelnek érmek, numizmatikai vonatkozások. Talán nem tűnik túlzásnak az a megállapítás, hogy a neves gyűjtő lapjain teremtette meg először hazánkban az éremművészet és a kisgrafika kapcsolatát.

Az elmondottak alapján kirajzolódik előttünk e rendkívüli egyéniség sokoldalú megőrző, gyűjtő, rendszerző tevékenysége, aki egyéni útját járva egyben a közösségi tudatot is formálta, szellemi és valós kincsekkel gazdagítva a nemzetet. E cikk címében szereplő „búcsú” a 75 évesen eltávozott *Szigeti István*nak szól, akit a temetőben olyan sokan kísértünk utolsó útjára. Második élete most kezdődik és ez nem háromnegyed évszázadik tart csupán. Tudósi tevékenysége, áldozatos gyűjtőmunkája miatt neve, emléke élni fog mindaddig, amíg éremművészetről, kisgrafikáról, gyűjtésről, a szép szeretetéről beszélni lehet e földön.

Dr. Soós Imre

KOPASZ Márta faromszete X2

KOPASZ MÁRTA KÖSZÖNTÉSE

Folyóiratunk utóbbi számaiban szinte egymást követik a grafikai és ex libris művészetünk képviselőinek jeles évfordulóihoz kötődő megemlékezések. Ám sohasem az idő múlására, hanem éppen a múlt időben kiteljesedő alkotói pálya gazdag eredményeire emlékezünk ilyenkor meghitt örömmel. *Kopasz Márta* 70. születésnapján azonban ezt sem tudjuk maradéktalanul megtenni, hiszen grafikai, festőművészeti, pedagógiai munkásságának, kiállítási sikereinek, díjainak felsorolása-méltatása külön tanulmányt igényelne. Mindezek azonban nem ismeretlenek a mai magyar grafika tisztelői, gyűjtői előtt, sőt a nemzetközi fórumokon sem. Hazai kiállítások mellett alkotásai rendre ott szerepeltek a Berlinben, Lipcsében, Párizsban, Nancyban, Krakkóban stb. megrendezett tárlatokon; a III. Malborki Ex Libris Biennálén díszéremmel tüntették ki. Munkásságát hazai és külföldi folyóiratok, évkönyvek méltatják: „Kiforrott stílusa, egyéni jegyekben bővelkedő képalkotása és vésőtechnikája ma már megkülönböztetett helyet biztosít neki a nemzetközileg elismert grafikusok sorában, s a földrészeket áthidaló ex libris csereforgalomban. A Magyar Nemzeti Galéria, a Petőfi és Móra Múzeum stb., s a gyűjtők tömege őrzi itthon és határainkon túl műveit” — írja róla Tóth Ervin.

Köztudott, hogy Kopasz Márta Szegeden él és alkot. (Többek között 1979-ben Szeged város alkotói díjával is jutalmazták.) Nemcsak alkotói, hanem pedagógiai munkássága is — amelyért egyetemi docensi címmel tüntették ki — a városhoz köti. Ennek az aktív, önzetlen, közéleti tevékenységének eredményeként nemzedékeket nevelt és nevel a sokszorosítható grafika, az ex libris szeretetére, értésére.

Változatos, sokszínű munkásságához további megérdemelt sikereket kívánunk.

S. A.

EX LIBRIS

KÉKESI László linómetszete X3

GYŰJTŐK FÓRUMA

KÉKESI LÁSZLÓ KIÁLLITÁSA SZARVASON

Nem szoktuk meg a nagy érdeklődést a vidéki kiállításokon. Különösen nem jellemző a kisgrafika iránt a túlzott érdeklődés. Méreténél és tömörségénél fogva még ma is szűk körökön belül terjed nálunk. Éppen ezért volt örömdetes meghökkenő a sarvasi Tessedik Sámuel Múzeumban a látogatók nagy száma és meglepő érdeklődése 1981. szeptember 19-én. Kékesi László grafikus és bélyegtervező művész kiállítására gyűlt össze annyi érdeklődő, amennyi ritkán látható egy-egy ilyen ünnepélyes alkalomkor.

A város és múzeum vezetői egyforma lelkesedéssel vettek részt a szervezésben, hogy a sarvasi születésű, de onnan rég elkerült Kékesi László eddigi, életművének töredékét bemutassák a szülővárosnak.

Rokonok, barátok, dedikálásra sorakozó érdeklődők nyüzsgésében fedeztük fel a Kékesi családot, Csak rövid üdvözlésre futotta az idő és alkalom, máris beléptünk a kiállító terembe, ahol Szarvas város tanácselnök-helyettese mutatta be művészbarátunk életútját és munkásságát nagy hozzáértéssel és figyelmes szeretettel. Körül a falakon gondos válogatásban táruelt élénk a sok linó-, rézmetszet és rézkarc.

Mély emberi érzések, humor és ironia szövik át azokat a kis felületeket, melyek az üveg mögött szerénykedtek. Dózsa markáns vonásai, erő és hitet sugalló mozdulatai mellett Tessedik, az okos gondolkodó, az ország gazdasági jövőjét tervező szerény feje látható linóba metszve. In memoriam Székely Mihály fenséges Borisz Godunovja után humorba mártva vésőjét a csibészes Berda Józsefre emlékezik. S vele mi, csodálók is. Kacor király koronáján megcsillan a gyermeki öröm, a fészekrakó madarak mögött-fölött biztonságot jelentenek az erős gerendák.

A bélyegtervező Kékesi László is bemutatkozott ezen a tárlaton. A terem közepén körkörös tárlókban bélyegtervek sorakoztak, mellettük a kis felületen is csodálatosan érvényesülő bélyegmáskák. Kiállításra került az arcképsorozat, melyeken a kitűnő portrék a jellemábrázolás mesterét dicsérték. Az Ikarusztól az űrrakétáig sorozat a technika fejlődését illusztrálta.

A sportbélyegeken az emberi test harmonikus szépségét, az akarat és erő diadalát reprodukálta.

A csodálkozás, a meglepetés, az öröm hangjai bizonyára eljutottak a teremben Kékesi László füléhez.

Ez az elismerés a gratuláció zenéje volt.

A sok ünneplés között hajtsunk fejezet a feleség, Magdi előtt is, aki a mesterművek születését a háttérben szerényen, bábaként segített.

Dr. Kertész Dénes

STETTNER Béla linómetszete X3/2

STETTNER BÉLA CZIMRA—EXLIBRISÉRŐL

Stettner Béla grafikusművésznünk egyik újabb exlibrise a 15 évvel ezelőtt elhunyt Czimra Gyula festőművész emlékére készült. A Művész 1901-ben született, így most lenne 80 esztendő.

Czimra Gyula születésének évfordulójáról ebben az évben több helyen megemlékeztek. A Magyar Nemzeti Galéria január hónapban Czimra egy olajképét „a hónap műtárgyaként” állította ki. A szentendrei Ferenczy Károly Múzeum ünnepi estét rendezett, ahol a művészről szóló előadás után levetítették a Magyar Televízió Czimráról készült színes filmjét is. Az Építők Műszaki Klubjában kamarakiállítás mutatta be néhány képét és igen ritka grafikáját. A Budapesti Műgyűjtők és Műbarátok Egyesülete ugyancsak előadással emlékezett meg a festőről. A megemlékezés jegyében készült az itt közölt, két dúcra nyomott, linómetszetű ex libris is, melynek mérete 13 x 7 cm. A feliratot tartalmazó részt kék színben, az ábrát meleg barna színnel nyomta ki az ez alkalommal is dícséretes munkát végző Fővárosi Nyomdaipari Vállalat Bartók Béla úti üzemegysége.

Czimra Gyula (1901–1966) festői értékekben gazdag életművét csak halála után ismerte meg a nagyközönség. 1967-ben a Fényes Adolf teremben kerültek képei először kiállításra a fővárosban, majd 1973-ban a Magyar Nemzeti Galéria rendezett nagyszabású emlékkiállítást műveiből. Élete folyamán Párizsban, Nagybányán, Szentendrén dolgozva számos jelentős művet alkotott, de művészetének sajátos szín- és formavilága csak életének utolsó évtizedében, rákoshegyi műtermében bontakozott ki. Bensőséges színekkel megfestett szobabelsői, csendéletei férfias derűt, harmóniát sugároznak. Nincs még egy olyan festőnk, mint Czimra, aki az egyszerű szoba bezárt világát, szegényes bútorainak puritánságát képein olyan áhitattal tudta életre kelteni. Kitűnően rajzolt! Sajátmaga által kikísérletezett, „papírkarc” technikával készült kis méretű grafikai életművének gyöngyszemei.*

Stettner Béla linómetszetén a Czimra-képek lényegét, azok művészi áhitatát ragadta meg, „kis szobáinak” világát, melyet egyik méltatója, Perneczky Géza több cikkében olyan elragadtatással elemezett. A lap így értékes művészeti dokumentum két időben, életkorban és alkotómódszerben egymástól távol álló művész szerencsés találkozásáról, mely egyben a fiatalabb művész tiszteletadása a nagy előd emléke előtt.

Dr. Soós Imre

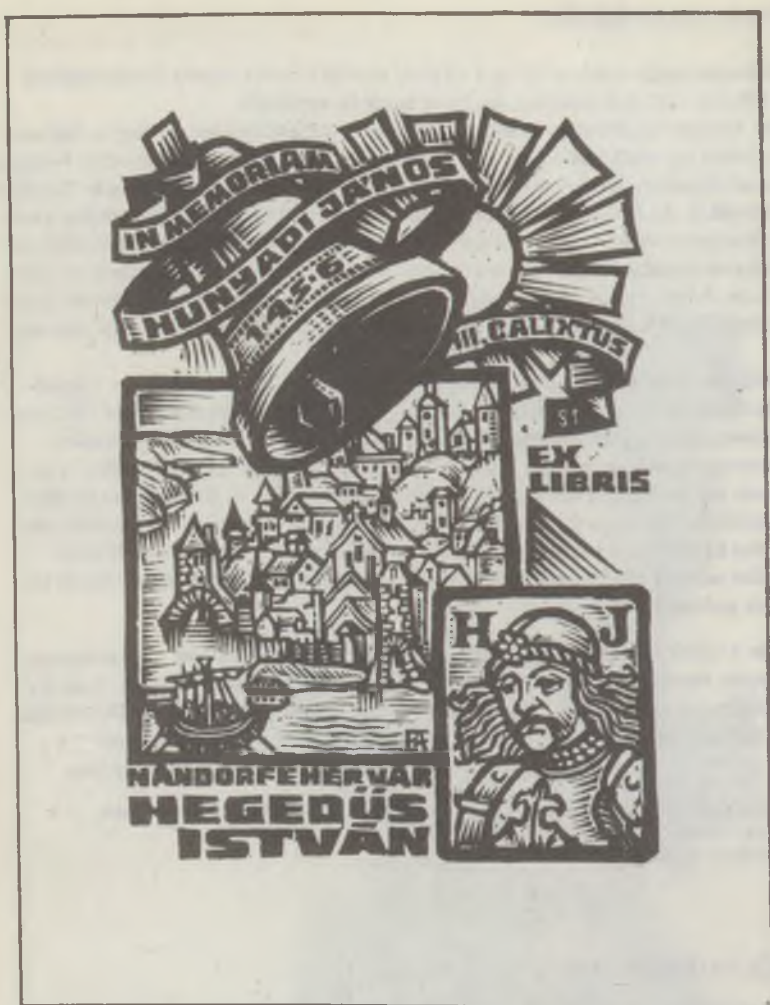
* Ismertetésüket lásd: Soós Imre: Czimra Gyula, a grafikus. KISGRAFIKA ÉRTESÍTŐ, 1967. decemberi szám,
Soós Imre: Czimra Gyula papírkarcai. MŰGYŰJTŐ, 1972. évfolyam, 2. szám,
Kováts Albert: A rajzról. Corvina, 1973.

MAGYAR EXLIBRISEK NUENEN-BEN

A címben szereplő Nuenen Hollandia déli részén található. Nevét Nünen-nek ejtik lakosai. Arról nevezetes ez a helység, hogy 1883 és 1885 között itt élt Vincent van Gogh, itt festette korai festői korszakának sok paraszt-tárgyú képét, köztük a híres „Krumplievők”-et. Apja a község lelkésze volt ebben az időben. A paplakról, a református templomról festett olajképei ismert és sokat reprodukált emlékei ezeknek a termékeny esztendőknél.

Néhány évvel ezelőtt Nuenen előljárásága VAN GOGH DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT létesítését határozta el s vezetésével a fiatal és igen tevékeny Ton de Brouwer dolgozóját bízta meg. Az intézmény gyűjti a művész itteni munkásságára vonatkozó dokumentumokat, könyveket, de szerepelnek a gyűjteményben a Van Goghról szóló filmek, katalógusok és műveinek reprodukciói is. Helytörténeti tanulmányok megjelenítése is az intézmény feladata.

A közelmúltban látott napvilágot a Dokumentációs Központ gyűjteményének terjedelmes katalógusa, melyben a világ minden részéből származó kiadványok között szinte az összes magyar nyelvű Van Gogh-életrajz, monográfia, cikk szerepel. A katalógusban külön helyen sorolják fel a Van Gogh-ot ábrázoló, tulajdonukban levő exlibriseket. A magyar művészek közül *Fery Antal*, *Stettner Béla* és *Nagy László Lászlár* alkotásai szerepelnek a felsorolásban. Nagy örömmel nyugtázzhatjuk, hogy művészeink exlibrisei jelen vannak ebben a nemrég létesült, de máris igen tekintélyes intézményben. Szereplésük a magyar kisgrafika külföldi megbecsülését mutatja, egyben a lapok kultúránk jó hírét terjesztik a nagyvilágban. *Dr. Soós Imre*

FERY Antal
fametszete X2

EX LIBRIS A NÁDORFEHÉRVÁRI GYŐZELEM EMLÉKÉRE

1981-ben volt 525. évfordulója Hunyadi János nádorfehérvári győzelmének. A törökök szárazföldi hadseregének és dunai hajóhadának megsemmisítésével Hunyadi a mai Belgrádnál világra szóló győzelmet aratott. Ennek emlékét őrzi napjainkban is az akkori pápa által elrendelt déli harangszó.

Nem kerek számú évforduló volt ebben az esztendőben, így hivatalos megemlékezésekre nem került sor. Öröndetes tény azonban, hogy a honismereti mozgalom kiterjedélyesedésének eredményeként egyre több nem hivatásos kutató, múltunk iránt érdeklődő állampolgár merül el a történelem eseményeinek tanulmányozásában.

Hegedűs István vásárosnaményi gyűjtőnk érdeme, hogy az évforduló alkalmából készítettett ex librisén erre az eseményre emlékeztetett bennünket. Örömmel közöljük Fery Antal grafikusművész, Körünk elnökének újabb szép lapját, mely annak is bizonyítéka, hogy az ex libris gyűjtése nem beszűkíti, hanem szélesebbre tárja a gyűjtők látókörét.

Dr. S. I.

ÚJABB ADATOK AZ ELSŐ MAGYARORSZÁGI EX LIBRIS TÖRTÉNETÉHEZ

A müncheni egyetemi könyvtár 1980-ban kiállította régi ex libriseinek gazdag gyűjteményét. A kiállítási ismertető 3. oldalán egy számunkra ismerős kompozíciójú fametszet reprodukcióján akad meg a szemünk: egyazon kéztől, de legalábbis egyazon műhelyből származhatott, mint az eddig ismert legkorábbi magyarországi könyvjegy; a stílusbeli hasonlóságon kívül egyes részleteiben is megegyezik azzal. A 8. sorszám alatt kiállított ex libris az ismertető szerint Wolfgang Peysser orvosprofesszor részére készült, aki 1482-től 1526-ig működött Ingolstadtban. Az ex libris durvább kivitelű és 7. sorszám alatt kiállított terve egy 1501-ből származó nyomtatványban szerepel, így feltehetően a másik fametszet is ez időtájban készülhetett, mint leírója, Hermann Wiese feltételezi.¹ Ő állította össze a kiállítási ismertetőt is. Azt a tényt, hogy eddig a kutatók nem vették figyelembe a magyarországi könyvjeggyel való rokonságot, indokolja az a körülmény, hogy Warnecke alapvető munkája ezt még nem ismerte.²⁾

A magyarországi ex libris a felirat szerint HANS TEILNKES VON PRESPVRG részére készült. Arady Kálmán írja³⁾, hogy először megtalálójá, Ludwig Rosenthal ismertette⁴⁾ és a 16. század 2. felére datálja. Varjú Elemér megszerezte a könyvjegyet és 1903-ban az Iparművészeti Múzeum kiállításán már a közönség elé került.⁵⁾ 1970-ben a budapesti XIII. Nemzetközi Ex libris Kongresszuson is ki volt állítva, mint az Országos Széchényi Könyvtár egyik értékes darabja. Nyireő István, a katalógus összeállítója közli a reávonatkozó adatokat (ezek nem mindig megbízhatóak).⁶⁾

Ez év őszén alkalmam volt a pozsonyi Slovenská Matica könyvtárában a régi szlovákiai (és így értelemszerűen magyarországi) könyvjegyeket tanulmányozni, s ez alkalommal felhívtam a gyűjtemény tudós feldolgozójának, Jozef Kuzmíknak figyelmét a müncheni és általa még nem ismert ex librisre. Közlésemre egy legalább ennyire fontos adalékkal gazdagította ismereteimet: megmutatta egy régi könyvtábla fényképét, amelyen a következő beprésselt supralibros olvasható: „*Joannes Taylenkes*”. Hasonló supralibros talál-

ható Brnóban is. (Nyireő i. m. is említi a supralibrost, de szövegét nem közli.) Megtudtam még azt is, hogy egy 1503-ból származó hagyatéki okiratban a pozsonyi család egy másik tagjának, Wolfgang Tailenkesnek neve szerepel. Így első ex librisünk tulajdonosának neve nem Telinkes, még kevésbé Telekesi, mint Arady és Nyireő i. m. vélték! Arról sem beszélhetünk, hogy az ismeretlen fametsző tévesen metszette a nevet, mert ha a családnév első „e” hangját németesen „a”-nak ejtjük és a másodikat némának vesszük (az y és i felcserélése a régi nevek írásánál általános), megkapjuk a helyes családnevet: *Teilenkes!*

Ezek az adatok új megvilágításba helyezik első ex librisünket, de arra is felhívják a figyelmet, hogy milyen nagy jelentősége van a kutatásban a tapasztalatcserének és a kölcsönös segítőkészségnek.

Semsey Andor

Jegyzetek:

1. Wiese, Hermann: Ex libris aus der Universitätsbibliothek München. München, 1972. (Ő állította össze a kiállítási ismertetőt is.)
2. Warnecke, Friedrich: Die deutsche Bücherzeichen . . . Berlin, 1890.
3. Arady Kálmán: Ex librisek a mohácsi véstől 1900-ig. Doktori értekezés az Országos Széchenyi Könyvtárnál, kézirat.
4. Rosenthal, Ludwig: Antiquar-Katalog, München 1900. No. 566; egy 1531-ben Lugdunumban nyomtatott könyvbe volt ragasztva.
5. Az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum Ex libris-kiállításának katalógusa, Budapest, 1903.
6. Régi magyar ex librisek, 1521–1900. Leíró katalógus, Budapest 1970, Országos Széchenyi Könyvtár. (Összeállította Nyireő István.)

CSERELISTA TAUSCHLISTE LISTE D'ECHANGE

(Külön megjelölés nélkül mindenfajta ex librist és kisgrafikát cserélnek)

BÉLI István 1119 Budapest, Fehérvári út 105/A fszt. 1.

EBERGÉNYI Tibor 3300 Eger, Remenyik Zs.u. 11. Különösen keresi a szecessziós exlibriseket.

HEGEDŰS István 4800 Vásárosnamény, Sport u. 13.

Dr. KATONA Gábor 1122 Budapest, Maros u. 28. Hajó, címer, akt motívumot gyűjt.

KIRICSI Ernő 1027 Budapest, Erőd u. 14.

KOVÁCS József 7622 Pécs, Móricz' Zs. krt. 3. II. 18.

MOSKÁL Tibor 1222 Budapest, Szekeres u. 14. Mintegy 50 lapot cserél, csak eredeti grafikákat.

NAGY Árpád Dániel 2243 Kóka, Virág u. 6. Ex libris irodalmat is gyűjt, cserébe saját rézmetszeteit küldi.

PALÁSTHY Lajos 1125 Budapest, Városkúti köz 2/c. Magyar Művészek 28 lapját cseréli.

SÁRAI Gáborné 1144 Budapest, Csertő u. 18–20. IX. 230.

Dr. SEMSEY Andor, 1122 Budapest, M. Jakobinusok t. 4/b. Csak előzetes megállapodás alapján cserél.

Keresi az 1900 előtti magyar ex libriseket.

SZÁSZ Sándorné Mara 1014 Budapest, Fortuna u. 8. Magyar művészek kisgrafikáit cseréli.

SZENTESI Flórián 7623 Pécs, Högyes Endre u. 25/27. 28 művész 96 lapját cseréli.

VARGA Edit 1113 Budapest, Molnár E. u. 7. Virág és műemlék témát gyűjt.

Dr. VIDA Klára 1027 Budapest, Frankel Leó u. 12. Magyar művészek arckép és népművészeti tárgyú, valamint alkalmi lapjait gyűjti.

TAGTÁRSAINK SZIVES FIGYELMÉBE!

Ehhez a számhoz csekkbefizetési lapot mellékelünk; kérjük az 1982. évi tagdíjat, 200 Ft-ot befizetni. Akinek a tagdíja 1982. március végéig nem érkezik be, azt a névsorból automatikusan töröljük és kiadványaink küldését beszüntetjük.

Vezetőség

ÚJ TAGJAINK

DR. LEIER, Axel, fogorvos
ILYÉS István

HUSZÁGH Mária grafikus
DR. BAKONDI Béla nyugdíjas
DUTKAY Mária tanító

HAJNAL Iván építész
KARSH Manfréd grafikus
KISS István szakoktató
SÁGVÁRI E. MŰV. HÁZ KBK klubja
SCHRANZ Lajosné személyzeti e.a.
VELIA Nándor tanár
VÉGVÁRI Lászlóné grafikus

DDR—7500 Cottbus, Spremberger Str. 34
Románia, 3400 Cluj-Napoca, Str. Bizusa
No. 2. Sc. I. ap. 41.
Svájc, CH—5015 Erlinbach Hasivey 230. B. 6
9600 Sárovar, Entzbruder u. 25.
3252 Erdőkövesd
7624 Pécs, Sallai u. 48.
2030 Érd, Jókai Mór u. 14.
2890 Tata, Május 1. u. 37. 1. lh. IV. 13.
7633 Pécs, Hajnóczy u. 41.
1021 Budapest, Lipótmezei u. 12/a
1161 Budapest, Templom u. 46.
1091 Budapest, Üllői út 115/b

GÁCSI Mihály – Őnarckép – rézkarc C3

BANGA Ferenc linómetszete X3

XI. ORSZÁGOS GRAFIKAI BIENNÁLÉ • MISKOLC, 1981

A MISKOLCON megrendezett XI. grafikai biennálén az idén 98 művész csaknem 190 alkotása, valamint a szentendrei grafikai műhely 27 tagjának egy-egy műve szerepelt. A hagyományokhoz híven külön helyet kapott a legutóbbi tárlat nagydíjasa, *Banga Ferenc* grafikusművész. A mostani kiállítást Miskolcon három helyen rendezték meg. A *Galérián* kívül az anyag egy részét a *József Attila Könyvtár* kiállítótermében és a *Borsod-Miskolci Múzeum* képtárában helyezték el. Borsod megye tanácsának nagydíját *Swierkiewicz Róbert*, Miskolc város tanácsának díját megosztva *Szemethy Imre* és *Almásy Aladár*, A Művészeti Alap díját *Szabados Árpád*, a KISZ KB díját *Sándor András Miklós*, a SZOT Borsod-megyei tanácsának díját *Pásztor Gábor*, Kazincbarcika város tanácsának díját *Ágotha Margit*, a Kondor Béla-emlékplakettet pedig *Romvári János* grafikusművész kapta meg.

MEDGYESSY Ferenc tollrajza P1

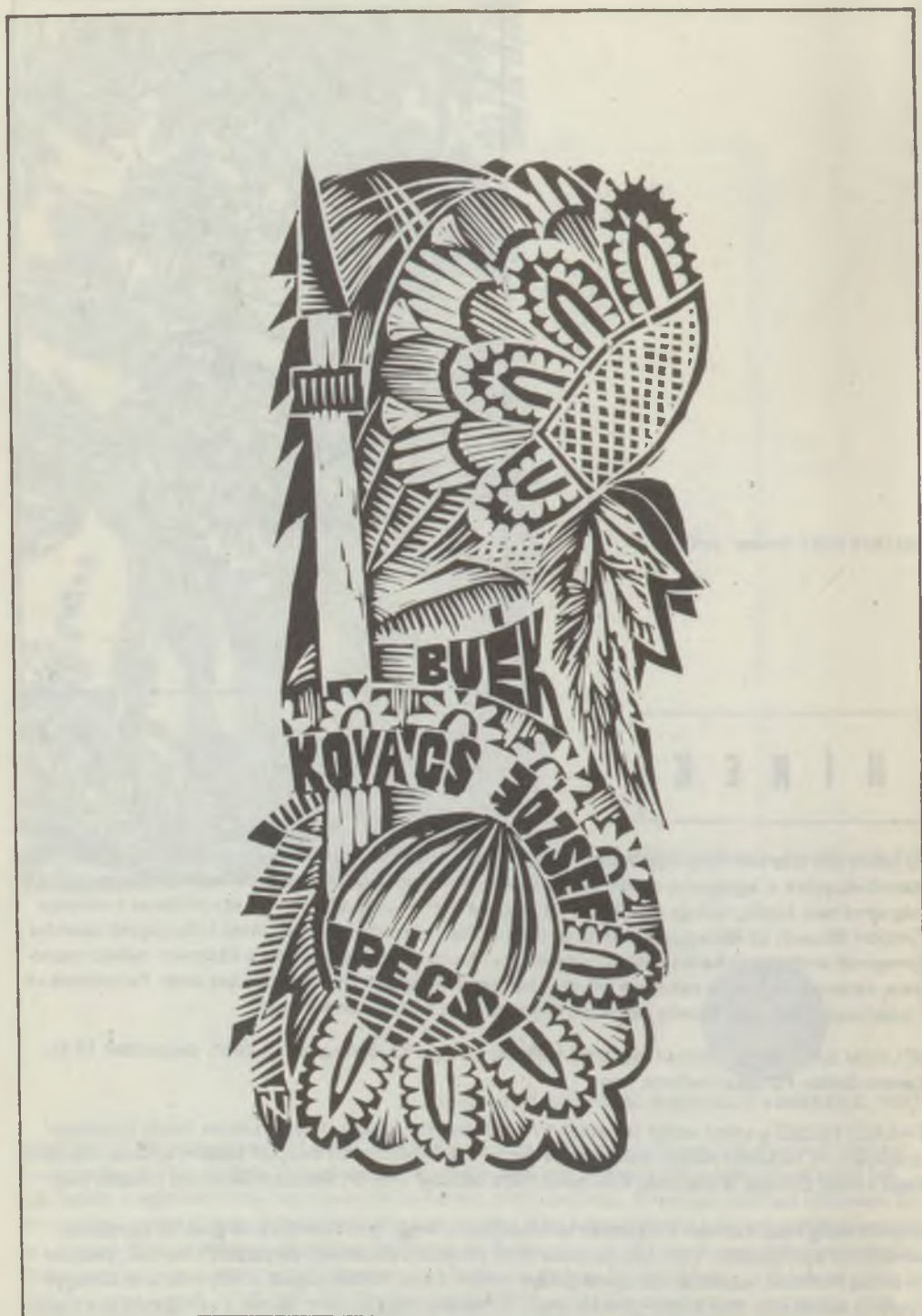
H Í R E K

Ez évben volt száz éves fordulója *Medgyessy Ferenc* születésének. Számos kiadvány ismertette újkori szobrászművészetünk e legnagyobb alakjának munkásságát. A jubileumi évben egy eddig tudomásunk szerint még sehol nem közölt, tollrajz után készült klisé ex librisét mutatjuk be: ennek egy példánya a szerencsi Zemplén Múzeum ex libris-gyűjteményében található és amely ismeretlen alkotójú könyvjegyek hatalmas tömegének átnézésakor került szerkesztőnk kezébe. A szerzőség megállapítása a közismert művész- monogram, valamint a rajznak a művészre jellemző kompozíciója alapján minden kétséget kizár. Felderítésre vár a tulajdonos Jakobovits Katalin személye, valamint a rajz keletkezésének ideje.

SÓLYOM SÁNDOR grafikáiból rendezett kiállítást a Hévízi Klubkönyvtárban 1981. szeptember 11-én Kenesei Zoltán PB titkár nyitotta meg.

TAKÁCS DEZSŐ grafikái voltak láthatóak a Pécsi Nevelési Központ II. sz. Általános Iskola Folyosógálériájában. Az 1933-ban Pécsen született művész a Pécsi Tanárképző Főiskolán kapott rajztanári diplomát. Tagja a Pécsi Grafikai Műhelynek. Kiállítását 1981. október 2-én Dr. Csanálosi Sándorné nyitotta meg.

Bulgária eddig fehér folt volt a kisgrafika térképén, bár a bolgár grafikusművészek gyakran szerepeltek nemzetközi kiállításokon. 1981-ben Kazanlik város jubileuma alkalmával pályázatot hirdettek, amelyen 16 ország művészei, közöttük *Vén Zoltán, Nagy László Lázár, Müller Árpád, Király László és Kőhegyi Gyula* is résztvettek. Vén Zoltán „Profán ikon” c. művével díjat is nyert. Sajnos, a pályázatról és a kiállításról nem kaptunk nyomtatott dokumentációt és adatainkat a díjnyertes művészhez intézett levélből nyertük.

TAVASZY Noémi linómetszete X3

O. M. DIVI fametszete X2
KŐHEGYI Gyula rézkarca C3

KŐHEGYI GYULA grafikáinak kiállítását 1981. május 7-én a Csók István Galériában Borbély László művészettörténész nyitotta meg, a kiállítási ismertető bevezetését pedig Bod László írta. Mint ebből az írásból megtudjuk, a művész öt éve ismerte meg és szerette meg a Délalföldet, Mártélyt és a Tisza vidékét. Azóta rendszeresen felkeresi ezt a tájat, lejegyezve a pusztuló paraszti életforma tárgyi emlékeit, elmerengve azok elmúlásán. Bod László emlékeztet a tíz évvel ezelőtt bemutatott és a napfényes Provence tájain, Vence nemzetközi művésztelepén megszületett alkotásokra és megállapítja, hogy a mostani kiállítás rézkarcai, linói realiztikusabbak, mint a könnyed provenceiek voltak; *Kőhegyi Gyula* karcoló tűjét most hitelességre való törekvés és lírai lelkesedés vezeti. Korábbi munkáiból — és ez különösen öröndetes számunkra, kisgrafikabarátok számára — ex libriseinek egész sorát vonultatta fel; ebből a tarka kaleidoszkópból jó képet kaphattunk, a művész inspiráló gazdag témakörből és a technikák változatos alkalmazásáról, amelyvel témáit megközelítette. *Kőhegyi Gyula* az ex libris-művészetet igényes módon műveli, tudja, hogy a kis méret nagyobb feladatot is jelent és talán ez a feladat-többlet vonzza őt, hogy időről-időre e felé a méreteiben talán kicsi, de oly sok mindent magába foglaló világ felé tekintsen. Újabb ex librisei, mint a bencés és a bolgár pályázatra készültek, mutatják, hogy a nemzetközi ex libris-élettel magas színvonalon tartja a kapcsolatokat. A kiállítás megnyitójának különös színfoltja volt Bige József népművész dudán előadott rövid népi dallam-bemutatója. Körünk számos tagjának megjelenése biztató jelenség volt, hiszen elsősorban a művészet az, ami összetartja tagságunkat.

★ ★ ★

TAVASZY NOÉMI grafikáiból a IX. ker. Tanács VB. Művelődési Intézmények Igazgatósága a Ferencvárosi Pincetárlat helyiségében rendezett kiállítást, amelyet 1981. május 14-én Dr. Kéri Elemér filozófus nyitott meg. A kiállítási ismertetőben Dr. V. Vinter, a prágai Károly Egyetem professzorának sorait olvashattuk.

MAKKAI Piroska fametszete X2
 ◀ STETTNER Béla linómetszete X3

Ismét egy lelkes, áldozatkész tagtársunk távozott sorainkból: *Elekes Vencel* gyergyószentmiklósi barátunk szíve megszűnt dobogni. Még megérte, hogy a közösségnek szánt műgyűjteményét elfogadták és amikor a hivatalos átvételről be fogunk számolni, fel fogjuk idézni Elekes Vencel nemes alakját és életútjának állomásait is.

MAKKAI PIROSKA fametszeteinek kiállítása Kolozsvárott. A Korunk Galériában, 1981 szeptemberében ugyanabban az épületben mutatta be alkotásait *Makkai Piroska*, ahol 1939-ben mint a Barabás Miklós Céh ifjú tagja bemutatkozott. A kiállításról az Igazság c. napilapban Simon Tamás írt lírai hangú beszámolót: kiemeli a *Cantata Profanat* és az önéletrajz-sorozatot, amely drámai csúcokra emelkedik; a publicisztika nyelvére lefordítva önmegbeszélésnek lehetne ezeket a lapokat nevezni.

A kiállítási ismertetőben Balázs Péter is azt írja (és ezt maga a művésznő is vallja), hogy az egész életmű tulajdonképpen egy nagy önéletrajz-mozaik.

PEREI ZOLTÁN fametszetei szerepeltek a hatvani Városi Könyvtár és a Vasutas Szakszervezet rendezésében, a vasútállomás kiállítóhelyiségében. A kiállítást 1981. szeptember 22-én Dr. Arató Antal nyitotta meg. 25 képgrafikán kívül a művész kisgrafika-sorozataiból is láthatott a közönség ízelítőt. A kiállítási katalógust eredeti dúrról nyomott mellékletek tették értékesebbé.

E. SCHÖNER fametszete X2

O. KOKOSCHKA rajza P1 ►

SOÓ REZSŐ EMLÉKKIÁLLÍTÁS. Iparművészeti Múzeum, 1981. április-szeptember. Az Iparművészeti Múzeum kamarakiállításokon mutatja be időrendi áttekintésben a Soó professzor adományozta világszonylatban is jelentős ex libris-gyűjteményét. A három éve elkezdett sorozat ezúttal az adományozó emlékének áldozott. Ez a negyedik bemutató megkísérelte, hogy képet adjon a hatalmas gyűjteményről és Soó professzor gyűjtő-egyénségéről. A gyűjtemény a hatvanas évek derekáig szinte „naprakészen” mutatta be az európai ex libris-művészet újabb terméseit, de a tengerentúl is helyet kapott. A kiállítás országunként adott ízelítőt, régebbi és újabb alkotásokból összeállítva. Külön mutatták be a Soó professzor nevére készült lapokat, és bepillantást nyerhettünk a gyűjtemény tárolási és nyilvántartási rendszerébe is. A kiállítást Galambos Ferenc elgondolásai alapján Weiner Mihályné ny. főigazgató rendezte és Semsey Andor nyitotta meg 1981. április 24-én.

DEBRECENBEN több éves szünet után ismét megrendezték 1981 augusztusában a virágkarnevált. Ez alkalommal sor került a hetedik „Virág az ex librisen” kiállításra, amelyen – mint az eddigi bemutatókon is – teljesen új anyag került bemutatásra, több mint 260 lapon százat meghaladó virágfajta ábrázolásával. A korábbi formátumnak megfelelő, glosszériummal ellátott illusztrált katalógus az előző kiállításokhoz csatlakozó folyamatos sorszámozást is tartalmazza, eszerint 1973 óta összesen 1466 virágos ex libris és alkalmi grafika lett kiállítva. A kiállítást augusztus 16-án Dr. Tóth Béla művészettörténész nyitotta meg. Az anyagot Semsey Andor válogatta és ő szerkesztette a katalógust is, míg a rendezés munkáját Lenkey István végezte.

A **MAI LENGYEL EX LIBRIS** mutatkozott be 1981 szeptemberében a Lengyel Kultúra helyiségében. Sajnálatos módon a kiállításról annak lebontása után értesültünk; csak az ismertető adataiból és Zofia Rawska Kwasnikowa írásából tájékozódhattunk. Az anyag a Jedrzejów-i Állami Przypkowski-Múzeum gyűjteményéből került ki, 61 művész közel nyolcszáz művét mutatta be. A művészek nagy része még a lengyel ex libris ismerői számára is új név volt és így különösen sajnálhatjuk, hogy nem tudtunk világosabb képet kapni az anyag összetételéről.

BÁNSÁGI ANDRÁS grafikus, körünk egyik alapító tagja munkásságának 50 éves évfordulóját barátai és művésztsai körében 1980. november 18–28 között kis kiállítás keretében tartotta. Megkésve bár, de őszinte szeretettel kívánunk jó egészséget és töretlen alkotókedvet.

KOPASZ MÁRTA grafikusművész kamaratárlatát, amelyet a művésznő 70 éves születési éve alkalmával rendezett a Pedagógus Szakszervezet, 1981. július 18-án Dr. Szelesi Zoltán kandidátus nyitotta meg a Pedagógus Szakszervezet Szeged Városi Bizottságának klubtermében. A művésznőt a Kisgrafika e számában külön írásunk köszönti.

A Pécsi Orvostudományi Egyetem Kisgaléria-sorozatában 1981. június 22-én *Széki Piroska* grafikusművészek, szeptember 14-én pedig a Svájcban élő *Huszágh Máriának* nyílt meg kiállítása.

NAGY ZOLTÁN Munkácsy-díjas grafikusművész bélyeggrafikai kiállítását a XIII. Egyetemi Napok alkalmával 1981. október 9-én a Pécsi Orvostudományi Egyetem aulájában Dr. Flerkó Béla professzor, a POTE rektora nyitotta meg. A kiállítást a Pécsi Kisgrafika Barátok Klubja és az ugyanottani Bélyeggyűjtők Köre közreműködésével a POTE Egészségügyi Szakszervezete rendezte. A megnyitó után a művész tárlatvezetést tartott a megjelenteknek, élükön az egyetem Rektorával. Az érdeklődéssel hallgatott ismertetőt rövid fogadás követte, amelyen a Szakszervezet vezetői is részt vettek. A három „egyetemi nap”-on alkalmi postabélyegzés is volt. Erre az alkalomra a művész Vesalius 17. században élt neves anatómus képmását metszette rézbe és ez az emléklap korlátozott példányszámban árusításra is került.

Kovács József

VARSÁNYI PÁL 1945 előtti grafikáiból a XIX. ker. Nagy Balogh János kiállítóteremben 1981. november 5-én nyílt meg kiállítás, amelyet Ecsery Elemér művészettörténész nyitott meg.

GERGELY MIHÁLY
60. SZÜLETESNAPJA
ALKALMÁBÓL A KBK
TAGJAI NEVÉBEN
1981-BEN METSZETTE

CSOHÁNY Kálmán rajza P1

◀ BÁNSÁGI András klisérajza P1

◀ KOPASZ Márta fametszete X2

STETTNER Béla linómetszete X3

A Balmazújvárosi Veres Péter Művelődési Központ Mai Magyar Grafikai Galériájában az alapító *Csohány Kálmán* emlékének áldoztak, a művész által adományozott grafika-sorozatok bemutatásával. A galéria vezetője Böszörményi Szabó László, a művészeti tanácsadó pedig Józsa János grafikusművész.

Gergely Mihály tagtársunkat szeretettel köszöntjük hatvanadik születésnapja alkalmával. Kívánjuk, hogy mint író, felelősségtudattal áthatott írásaival minél tovább szolgálhassa társadalmunkat és mint eszperantista, tovább építhesse az értékes kapcsolatokat a népek közötti megértés és barátság jegyében.

SEMSEY ANDOR – körünk alelnöke és lapunk szerkesztője – 1982. január 1-én tölti be 65. életévét. Eből az alkalomból a K.B.K. valamennyi tagja és vezetősége nevében is sok-sok, eredményekben, munkabírársban bővelkedő, és jó egészségben sem hiányos esztendőket kívánunk Neki mindnyájunk örömeire és „hasznára”!

A POTE Kisgaléria-sorozatban 1981. november 9-én *Nagy László Lázár* grafikáiból nyílt meg kiállítás a Pécsi Orvostudományi Egyetem aulájában.

A debreceni virágkarneválon bemutatott ex libriseket a *Fővárosi Kertészet* Közönségszolgálatánál (a Skála Áruházal szemben) 1981. október 28-tól november 10-ig állították ki. Erre az alkalomra katalógus is készült. A grafikák nagy része december folyamán az ERDÉRT-nél is bemutatásra került.

A hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban 1981. december 11-én nyílt meg *Kopasz Márta* grafikusművész kiállítása, amelyet Dr. Szelesi Zoltán művészettörténész nyitott meg.

A KBK. 1981/82. ÉVI MUNKATERVE

I. Találkozók:

1. IX. Országos Kisgrafikai Találkozó Pécs — 1982 július
2. XIX. Nemzetközi Ex-Libris KÖngresszus Anglia-Oxford — 1982 augusztus

II. Kiállítások:

1. Budapest FÉSZEK: Diskay Lenke emlékkiállítása — 1982 március 3.
2. Szombathely Stúdió Galéria: Szabó László kiállítása — 1982 január
Vén Zoltán kiállítása — 1982 április
3. Pécs Ságvári Endre Művelődési Ház: Újévi lapok kiállítása — 1982. január
Az Országos Találkozó Kiállításai — 1982 július

III. Taggyűlések:

1. Rendes évi taggyűlés beszámolóval. A Pécsi Országos Találkozó keretében.

IV. Klubnapok: (részletesen csak a budapesti első félévét közöljük)

1. Bp. FÉSZEK: Rendszeresen minden hó első szerdáján 6 órától. Gobelín terem
november 4. Kass János grafikus bemutatása
december 2. Vidám Mikulás est tombolával (beszámoló az 1980/81 évről)
január 6. házigazda: Fery Antal
február 3. házigazda: Palásty Lajos
március 3. házigazda: Magyar Mária
április 7. házigazda: dr. Soós Imre
május 5. házigazda: dr. Katona Gábor
június 2. házigazda: Szász Sándorné Mara
2. Pécs Ságvári Endre Művelődési Ház: 1982. január 30. Beszámoló
február 27. Diavetítés
3. Szombathely: 1981 december Vidám évbúcsúztató tombolával
1982 március Bemutató újévi lapokból

V. Kiadványok: 1982

1. Kisgrafika 1982/1, 2. és 3. számai
2. 25. Rézkarc c. mappa
3. Magyar Kisgrafika 1982 c. mappa az oxfordi kongresszusra, egyben illetmény
4. A KBK-t népszerűsítő kiadvány

VI. Műteremlátogatás:

1. Betekintünk Perei Zoltán műtermébe 1982 első félévében

(a fent dátum szerint nem jelölt rendezvények pontos időpontjáról.

a csoporttitkárokat időben értesítjük)

PETRY Béla klisérajza P1

KASS János rézkarca C3 ▶

PÁLYÁZAT

A pécsi 9. országos Kisgrafikai Találkozó alkalmából a pécsi Kisgrafika Barátok Klubja, Pécs Városi Tanács valamint Baranya megye Idegenforgalmi Hivatala

pályázatot hirdetnek

olyan kisgrafikai alkotásokra (ex librisek, alkalmi grafikák és egyéb kisméretű, 200 mm-t meg nem haladó nagyságú grafikák), amelyek a város és megye történeti, néprajzi, kulturális és gazdasági értékeit ábrázolják művészi formában. Eredeti grafikai eljárásokkal (fametszet, linoleummetszet, rézkarc, rézmetszet, kőrajz stb.) és reprodukálásra alkalmas rajzokkal lehet pályázni.

Pályadíjak: I. díj: 5.000.— Ft, II. díj: 3.000.— Ft, III. díj: 2.000.— Ft, valamint két külön díj.

Minden művész 12 különböző grafikai alkotással vehet részt, amelyek még pályázaton díjazva nem voltak.

A művek 2–2 példánya a következő címre küldendő:

Ságvári Endre Művelődési Ház Kisgrafika Barátok Klubja

7633 Pécs, Hajnóczy József u. 41. Tel.: 20-497, 12-478

Beküldési határidő: 1982. június

A beérkezett pályaműveket a Baranya megyei Tanács Művelődési Osztálya által kijelölt zsűri bírálja el.

Pécs, 1981. november hó.

A találkozói rendezősége

EX LIBRIS TURISTICIS

SENSEY ÁGNES

Bordás Ferenc

KÖNYVESPOLC

8. ORSZÁGOS KISGRAFIKAI TALÁLKOZÓ (Mappa)

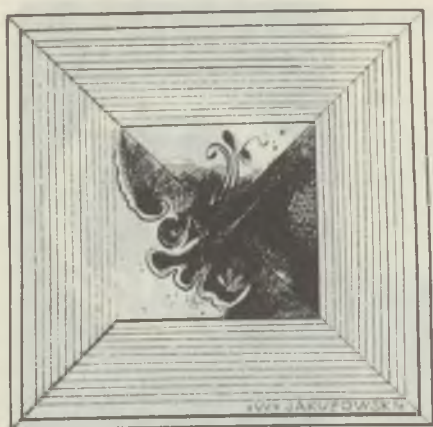
Kisgrafika Barátok Köre kiadványa, Budapest 1981) A budapesti országos találkozó 13, — budapesti művészek által és budapesti gyűjtők részére készült — ex librist tartalmazó mappájának címlapja bizonyára nem elégti ki a bibliográfusok igényeit, de karakteres kompozíciójával (Vén Zoltán találkozási emblémája) felhívja magára a figyelmet. Tizenegy művészt mutat be a mappa jellemző alkotásaikkal (sajnálatos módon egy veterán művészünk az ex libris tulajdonosának passzívítása miatt nem tudtuk szerepeltetni).

A betűrendes ismertetés előtt kiemeljük két elhalt művészünk, a felejtethetetlen Diskay Lenkét és Varga Nándor Lajost. Diskay Lenke korai lapja Semsey Andor részére készült; jobban szerettük volna valamelyik későbbi művét közreadni, de a dúcok nem voltak hozzáférhetőek. Varga Nándor Lajos lapdúc fametszete, Móra Ferenc arcma Móra Ferenc részére készült. Bordás Ferenctől egy „ex turisticis”-t akartunk szerepeltetni, amely Semsey Ágnes nevére készült. Minthogy a művész a dűcot pillanatnyilag nem találta meg, a tőle megszokott nagyvonalúsággal egy teljesen új kompozíciót metszett, amely ebben a mappában nyert először nyilvánosságot. Fery Antal két, a művész munkásságában is kiemelkedő helyet foglaló portrés ex librisével szerepel: Edvi Illés Aladár arcma Móra Ferenc részére készült. Imre Lajos régészeti témájú fametszete Sz. Dr. Póczy Klára, a római emlékek kíváló kutatója nevét viseli (Ő az egyetlen nem kisgrafikabarát). Kékesi László linóleum-metszete felesége nevére készült és Fekete István lírikus hangulatú állattörténeteinek állít megható emléket. M. Kiss József egyéni hangú, foltokban komponált portréi között előkelő helyet foglal el a Szászné Mara részére metszett Bartók-ex libris. Sárjai Irén nevét viseli Makkai Piroska szimbolikus fametszete a mécesst emelő alakkal. Perei Zoltánt is jól képviseli a Dr. Katona Gábor-féle hajós könyvjegy. Stettner Béla két művével szerepel: a Dr. Soós Imre részére metszett Czizma Gyula ex librisrel olvasóink külön is megismerkedhetnek, míg a második ugyancsak kétszínű linómetszet Palásthy Lajos részére készült. Vén Zoltánnak Szölgvényi Pál részére készült maláj témájú többszínű klisérajza zárja be a szép sort.

IMRE LAJOS: *In Memoriam Gabriel Bethlen Princeps Transylvaniae Rex Hungariae, Budapest 1980.*

Bethlen Gábor emlékének szentelt Imre Lajos 10 fametszetet, amelyet a hódmezővásárhelyi Bethlen Gábor Gimnázium 1940-ben végzett öregdiákjainak megbízásából egy 300 példányban kiadott mappában jelentetett meg. A nagy fejedelem korabeli pénzen látható arcma, kardja, életének fő állomásait jelölő épületek és végül a hódmezővásárhelyi gimnázium alkotják a gondosan megmunkált fametszetek témáit.

S. A.

L. KONCEKOVÁ-VESELÁ kőrajza L

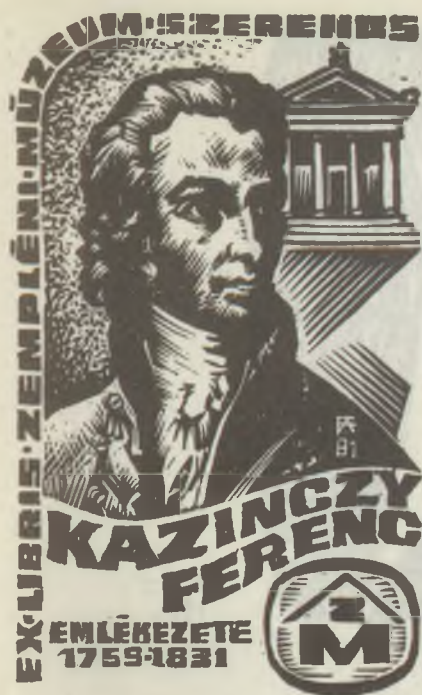
PANENKA, IVAN: *Det moderne Exlibris In Slovakiet. Frederikshaven, 1981.*

Örömmel vettük kézbe *Klaus Rödel* legújabb kiadványát, amelyben bemutatja a modern szlovák ex libris fiatal, sikereket elért nemzedékét. Bevezető tanulmányában Ivan Panenka ismert szlovák gyűjtő áttekintést ad azokról az ex libris-művészekről, akik e fiatal gárda előfutárainak tekinthetők. Ők rakták le a szlovák ex libris-művészet alapjait. Alkotásaik forrása a környező szép természet és a népművészet hagyományai. Emellett indokolt volt a cseh ex libris-művészet fejlődésére rámutatni, valamint arra a bensőséges kapcsolatra, amely kihatott a szlovák ex libris művészet alakulására. Végül a szerző párhuzamot von a cseh és szlovák ex libris-körök tevékenysége között is.

A kiadvány tizenegy szlovák ex libris-művészt mutat be, ezek: *Albin Brunovsky, Robert Brun, Martin Cinovsky, Stano Dusik, Maja Dusiková, Dusan Grecner, Dusan Kállay, Kamilla Kállayová-Stanclová, Luba Konceková-Veselá, Karol Ondreicka* és *Igor Rumansky*. Kiemeli szívnemű munkájuk erejét és technikai tudásukat, amely az eredeti grafikai technikák bravúros kihasználásában mutatkozik meg, továbbá gazdag gondolatvilágukat, képzelőerőjüket kimeríthetetlenül és alkotásaik mély művészi átérezését. E rövid beszámolóban nem tudunk mindegyik művésszel részletesen foglalkozni, bár a szép kiadvány ezt indokoltá tenné. Tömören megfogalmazva a kapott kép megfelel a valóságnak, a bemutatások röviden, de velősen és találóan jellemzik a művészek tevékenységének főbb irányvonalait, értékeit, jelentőségüket. Albin Brunovskyról megállapítja, hogy a szlovák ex libris-művészettel kapcsolatos érdemeit a jövő is igazolni fogja; ő áll a csoport élén. Sokan már az ő „iskolájáról” beszélnek, így közvetlen tanítványainál, *Cinovskynál* vagy *Dusikovánál*. — Az utószót a szerző és a kiadó írták. A szerző kifejezte azt a reményét, hogy ez a kis mű felébreszti a világ ex librisgyűjtőinek érdeklődését a szlovák ex libris-művészek iránt és ez az érdeklődés serkentőleg fog mutatkozni a művészek tevékenységénél. *Klaus Rödel* arról adott hírt, hogy a Frederikshavn-i Szépművészeti Múzeum és a „Slovartal” közös munkájának eredményeként sikerült a művészek munkáiból kiállítást szervezni. Kár, hogy egyes művészek kimaradtak a seregszemléből. Szintén a harmincas évek szülöttéi *Vlad. Gazovic, Nada Rappensbergerová* és *Gabriel Strba*, őket a kiadvány előszava mint előfutárokat mutatja be, pedig alkotótevékenységük kiteljesedését éppen a jelenben érték el. Örömrömmel még az is ürömmöt vegyft hogy a nevek írása gyakran hibás. Nem használják a mássalhangzók lágyító jelét és Rumansky nevét is lengyelesen Rumanskinak írják. Két oldal felcserélése is zavaróan hat (ezt a kiadó is észerevette). Ezek a hibák némileg csorbítják a szép és érdemes kiadvány értékét. De kár érte . . .

Karol Izakovic (Bratislava)

(A szerkesztő megjegyzése a nevek írásával kapcsolatban: Általában mi is a napilapok gyakorlatát követjük, amikor a magyar betűsorban nem szereplő és különleges jelekkel ellátott betűknél csak az alapbetűt írjuk, a jelek mellőzésével, de azért arra is törekszünk, hogy megtartsuk az eredeti helyesírást.)

Fery

Fery

FERY Antal fametszetei X2

FERY ANTAL: 35 (harmincöt) ex libris. Kisgrafika Barátok Köre, 1980.

A Kisgrafika Barátok Köre kiadásában mint első egyéni mappa *Fery Antal* 40 ex librise jelent meg 1962-ben. Ez a példamutatóan gondos kiadvány (a Ságvári Endre Nyomdaipari Tanulmányintézet ifjú tipografusai bizonyosságot tettek szakmai elhivatottságukról) a művész 261 lapjából adott válogatást. Az új mappa másfél évtized ezer kisgrafikájából válogathatott (op. 447–1446) és ez a válogatás feltehetően nehéz volt, hiszen a szűkreszabott keret ennek az időszaknak alig harmincadrészét tudta befogadni. De ez a válogatás így is hű képet tudott adni *Fery Antal* sokoldalú alkotóképességéről, bár több rokontéma ismétlése helyett talán nagyobb teret lehetett volna biztosítani az utóbbi évek legkarakteresebb területének, a portrénak. Láthatjuk a népművészet kincstárából nyert feldolgozásokat, archaizáló ábrázolásokat metszetek, régi szobrok, domborművek után, az ex librisek örök jelképtárából nyert és mégsem sablonos megfogalmazásokat, könyvjegyeket, amelyek a tulajdonos szerzteágazó érdeklődési területéről a legjellemzőbbet emelik ki és ötvözik tömör, egységes benyomást keltő kompozícióvá. A 300 példányban kiadott mappa a Képcsarnok Vállalat dorogi nyomdájában készült. A nyomdai kivittel azonban nem vagyunk egyértelműen megelégedve: egyik-másik lapnál a túlfestékezés miatt a finom vonalak eltömődtek, a kétszínűeknél a rapportonossággal volt baj. Szembeállítva az 1962. és 1980. évi kiadványokat, a pálmát egyértelműen a Ságvári nyomda tanulói nyerik el, az új mappa azonban így is nagy nyeresége a magyar ex libris-irodalomnak, amely nemcsak *Fery Antal* nemzetközileg is elismert hírért öregbíti, hanem a magyar ex libris-művészet életterejét is igazolja.

S. A.

Perei Z
1981

PEREI ZOLTÁN UJABB FAMETSZETSOROZATAI: Képes esztétikai kislexikon, é. n. Készült Szombathelyen, a Grafikabarát Kör és a Jászberényi Városi-Járási Könyvtár közös gondozásában, A/6 formátumban. Kiadva 100 számozott példány. A bevezetést író Dr. Arató Antal világot vet a sorozat megszületésére: a Kossuth Kiadó által megjelentetett Esztétikai Kislexikont olvasgatva Perei Zoltán úgy találta, hogy „a betűrendi jeleket kiemelő tipográfiai megoldás lehetővé tenné a lexikonban bemutatott művészek, teoretikusok portréjának közlését. — A lexikon saját példányának illusztrálása közben — túllépett a betűrendi jelekhez szükséges portrék mennyiségén, sőt a kézikönyv tartalmát mellőzve még néhány kedvencét is fába metszette.” Így látott napvilágot a sorozat 92 kisméretű portréja, amelyek közül többet láthattunk a K.B.K. Fészek-Klubbeli művészportré bemutatóján.

Szobrok és domborművek. Megjelent 1981-ben a hatvani Ady Endre Városi Könyvtár és a jászberényi Városi-Járási Könyvtár közös kiadásában 50 példányban, Dr. Arató Antal bevezetésével. Ebből idézünk: „Budapesten vagy vidéken, a köztéren vagy múzeumokban sétálva kapott kedvet (Perei Zoltán), hogy az elsősorban térben érvényesülő szobrokat, műtárgyakat a lapdúcmetset sajátos kifejezési formáit próbára téve lemásolja, átköltse.” A közreadott fametszetek csoportosítása: Köztéri szobrok, domborművek (1.—16.), A Szépművészeti Múzeum gyűjteményéből (17.—49.), a Nemzeti Múzeum gyűjteményéből (50.—70.), a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményéből (71.—79.), az Iparművészeti Múzeum gyűjteményéből (80.—98.).

Hangszerek. Készült Szombathelyen a Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ Grafikabarát Körének gondozásában, A/5 formátumban, 100 példányban (1980). Az előszóban írta Békefi: — „Perei egyetlen színnel: archaikus metszésű fekete vonalaival képes felzengetni bennünk a hangszerek színgörgőjét.” 3000 esztendő hangszerei jelennek meg a teljességre nem törekvő, de mégis gazdag gyűjtemény metszetanyagában. „Nemcsak a hangszerek zengenek azonban, hanem a muzsikások is vallanak. — A zenészek és a környezet felvillantása a muzsikának az évszázadok során betöltött számos funkciójára derít

PEREI Zoltán fametszetei X1

Perei
1981

fényt." A 92 fametszeten láthatjuk a mai zenekar hangszerein kívül azokat is, amelyeket csak ritkán, zenetörténeti érdekességű előadásokon hallhatunk, de olyanokat is, amelyekről csak régi művészeti alkotások tudósítanak.

Az aradi vértanúk. Megjelent 500 számozott példányban, a jászberényi Városi-Járási Könyvtár és a Jász Múzeum kiadásában 1981-ben. Az előszót Arató Antal írta, idézve Supka Magdolna szavait a bemutatott portrékról: „Ismerőseink ők, s nem annyira a régi fényképekhez és ismert arcmásaikhoz találó külső hasonlatosságuk miatt, hanem arckifejezéseik, gesztusaik meghökkentő jellegzetességétől, attól az emberi közvetlenségtől, ahogyan a művész vésője megközelíthetővé teszi őket.” Tizennégy portré sorakozik itt, október hatodika 13 vértanújához az október 25-én vértanúhalált szenvedett Kazinczy Lajos csatlakozik. Perei Zoltán jellemábrázoló képessége talán még soha nem szárnyalt ilyen magasan. Ady szavaira kell gondolnunk: „Be szép ilyen végzetes néppel Ugyanaznak tudni magunkat.”

Perei Zoltán magányos hang a magyar kisgrafika sokhangú orkeszterében, melynek „sem rokona, sem ismerőse.” De ez a hang nem a pusztában kiáltónak szava és az a következetes alkotópálya, amelyen a művész halad, nemcsak a hivatalos elismerést vívta ki, hanem egyre több kisgrafikabarátot ejt rabul senki máshoz nem hasonlító formavilágával, mondanivalójának mély tartalmával.

S. A.

NORDISK EX LIBRIS TIDSSKRIFT 32. évf. 140. füzet

JAN RHEBERGEN cikke az ex libris-motívumgyűjtés lehetőségeire hívja fel a figyelmet, utalva arra a tényre, hogy egyre több gyűjtő rendezi témák, motívumok szerint gyűjteményét. A szerző fel is sorol néhány kedvelt témát, mint aktok, virágok és növények, tájak, arcképek, enteriőrök, könyvek, állatok, gyermekek, vallási motívumok, címerek, kézművesség stb. . . . Cikkét számos szép illusztráció kíséri, kedvcsinálásul a motívumgyűjtéshez. Sajnos, a nemzetközi anyagban egyetlen magyar lap sem szerepel. — MILAN ERAZIM csehszlovák grafikust V. KRUPKA mutatja be. A Pozsonyban, 1946-ban született művész kisgrafikáit hidegtű és akvatinta eljárással készíti, elvont vagy szürrealista motívumokkal. — KLAUS RÖDEL érdekes cikke a szecesszió egy nagy ex libris-művészéről, a Fidus művésznevet viselő HUGO HÖPPNER német grafikusról szól. A közölt sok szép illusztráció a Jugendstil ma is időtálló értékeit hirdeti.

GRAPHIA — 79. szám

WALTER F. BREMS, 1947-ben született belga grafikusművész rövid méltatását, majd kiállításainak, díjainak felsorolását (!) közli a lap az első helyen. A szürrealizmust képviselő művész alkotásjegyzéke 46 metszetet tartalmaz. — Megemlékezik a lap a tavaly meghalt E. STRENS holland gyűjtőről, aki életében mintegy száz lapját cserélte. Ugyanitt búcsúznak GERARD BERGMAN holland művésztől is, aki ugyancsak 1980-ban távozott az élők sorából. — „A flamand grafika Mona Lisáját”-nak nevezi AGNES JORIS-t a következő cikk írója, A. VERMEYLEN. A közölt fénykép szerint valóban csinos, fiatal művésznő alkotásjegyzéke mindössze 9 fametszetet tartalmaz, így a lapban közölt méltatását inkább a további alkotásik „előlegének” tekinthetjük. — Ugy látszik, Belgiumban is törekednek az egyenjogúságra, mert a következő cikk is nőművészről szól. „Csehszlovákia új grafikus tehetsége” a címe L. Van den BRIELE írásának, melyben IVANA KANTUROVKA bemutatását olvashatjuk. A művésznő 1960-ban született és eddig mintegy 30 ex librist készített. — A linzi kongresszusról szóló beszámolójuk megemlíti, hogy a jó, baráti hangulat és a szép grafikák jellemezték a találkozót. — A KRONACH-ban rendezett szőlős-boros ex libris-kiállításról szóló ismertetésükből megtudja az olvasó, hogy a kiállított anyag Bodnár (Magyarország) és Lippóczy (Lengyelország) gyűjteményéből származott.

MARGINALIEN 81. füzet. 1981/1.

Könyvszemléjükben számos külföldi ex libris-kiadvány ismertetése szerepel, hazai vonatkozású írást nem találunk ebben a számban.

ZPRÁVY S. S. P. E. 1/1980. szám.

A csehszlovák gyűjtők lapjának legújabb számában a 18. oldalon részletesen ismertetik az 1979-ben rendezett „Ceglédi Ősz” kiadványát.

ZPRÁVY S. S. P. E. 2–3/1980. szám.

Az igen tartalmas kettős számban többek között cseh nyelvű cikkben ismertetik MARKÉTA KRÁLOVA, JOSEF PAVLIK és BORIS SOUKUP grafikusművészek tevékenységét.

ZPRÁVY S. S. P. E. 4/1980. szám.

Közérdeklődésre tarthat számot az „Ex libriseink világszínvonaláról” címet viselő cikkük. (De szívesen írának ilyent a KISGRAFIKÁ-ban is!) A lap az 1980-as esztendő ex libris-eseményeiről részletes beszámolókat közöl, így Chrudim-ról és a linzi kongresszusról. Köszöntik az 50 éves Kalasnyikovot.

DR. SOÓS IMRE

**DER TOD UND DIE BÜRGERIN.
-AUS DEM HEIDELBERGER TOTENTANZ-1488- KOPIST PEREI.**

PEREI Zoltán fametszetete X1

FIGYELEM!

A postai díjszabások többszöri változása miatt fontos, hogy olvasóink gondosan tanulmányozzák a postahivatalokban kifüggesztett táblázatot és ellenőrizzék, hogy megfelelő összegű bélyeget ragasztottak-e a küldeményekre. Hazai levelezésnél csak zárt boríték küldhető (a gépesített számirányítás nem tudja üzembiztosan kezelni a nyitott borítékokat és ezért szűnt meg a hazai nyomtatványküldés). Külföldre szánt küldeménynél más tétel a nyomtatvány és a könyv, az utóbbi az olcsóbb. Ide tartozik többek között a kiállítási katalógus stb. is. Felhívjuk a figyelmet, hogy a szocialista országokba csak a 20 g-nál könnyebb levélnél érvényes a 2 Ft-os tarifa, ezen felül (100 g-ig) 10 Ft bélyeg szükséges. Ezért a nehezebb küldeményt ajánlatos 2 v. több részletben küldeni (2 x 2 Ft, 20 Ft helyett).

T. MARANGONI fametszete X2

BÁNSÁGI András linómetszete X3

X-3

A. Bánsági

RESUMEE

Am 21-22. August 1981 wurde in Budapest, im Künstler-Klub FÉSZEK, mit etwa Teilnehmern das 8. Landestreffen der ungarischen Exlibris-Sammler veranstaltet. Vorsitzender ANTAL FERY eröffnete die Veranstaltung und die Ausstellung, die aus den, auf die Namen der Budapester Sammler entworfenen Klein grafiken zusammengestellt wurde. An der nachfolgenden Tagung machte der Vorsitzende bekannt, dass an Stelle des abgedankten Sekretärs MIHÁLY CSIBY der Vorstand Sammlerin Dr. KLÁRA VIDA zur Sekretärin des KBK (Kreis der Klein grafik-Sammler) erwählt hatte. Die neue Sekretärin berichtete über die Tätigkeit des Jahres. Sie erwähnte, dass der Kreis 236 Mitglieder zählt. Sie machte die Entscheidung des Vorstandes bekannt, wonach der jährliche Mitgliederbeitrag ab 1982, Forint 200.- sein wird. Sie gab bekannt, dass die Sammler von Pécs die Veranstaltung des nächsten, 9. Landestreffens unternommen haben. Das Festessen fand abends um 7 Uhr statt. Am nächsten Tage besuchten die Teilnehmer die Museen der Stadt Szentendre. (Seiten 1-6.)

Die VI. Plattensee Klein grafik-Biennale wurde im Juli 1981, im Museum von Tihany eröffnet. Das Vorwort des Ausstellungskatalogs hat PIROSKA WEINER, Mitarbeiterin des Museums für Kunstgewerbe verfasst. Ihr Schreiben ist auf Seiten 9-11., in vollem Umfang abgedruckt. Nachstehend sind die Namen der Preisgekrönten aufgezählt. Der Preis "Plattensee Biennale" des Ministeriums für Kultur wurde IMRE SZEMETHY, der Hauptpreis der Biennale BÉLA STETTNER zugeteilt. Die weiteren, von den veranstaltenden Organisationen angebotenen Preise haben die vorgestellten Kunstwerke von GABRIELLA SULYOK, ZOLTÁN PEREI, TAMÁS HIBÓ und SÁNDOR BADACSONYI erworben. Der Aufforderung des Herausgebers folgeleistend, berichten ihrer drei, alle junge Künstler, auf Seiten 13-14. über ihren künstlerischen Lebenslauf. Über die Ausstellung gab Dr. IMRE SOÓS einen Bericht, der auf Seiten 17-18. zu finden ist.

Im Rahmen der Festlichkeiten "Herbst in Cegléd 1981" wurde in der Stadt Cegléd die V. Kleingrafik Landesausstellung veranstaltet. Diese Gelegenheit ermöglichte auch ein stimmungsvolles Beisammensein der Budapester und einheimischen Sammler. Die Veranstaltung der Ausstellung und des Treffens ist hauptsächlich LÁSZLÓ LÁZÁR NAGY zu verdanken. Dr. LÁSZLÓ GOMBOS gibt über die Ereignisse auf Seiten 21-22. und Kunsthistoriker MIKLÓS LOSONCI über die ausgestellten Kunstwerke auf den Seiten 25-28. einen ausführlichen Bericht.

Im September 1981 haben sich in Olomouc, in der Tschechoslowakei die Kleingrafik-Sammler und Künstler des Landes getroffen. Neben 14 ungarischen Teilnehmern waren auch die Sammler mehrerer europäischen Länder vertreten. Die Ereignisse bewiesen wiederum, dass die heutige tschechoslowakische Kleingrafik einen vornehmen Platz in Europa einnimmt. Über den Verlauf des Treffens berichtet der Artikel von LÁSZLÓ PITTMANN und ILDIKÓ MIKÓ (Seite 31).

Die Abhandlung von JAN RHEBERGEN (Niederlande) beschreibt die Tätigkeit des tschechischen Grafikers ZDANEK MÉZL (1934). Der Künstler studierte an der Akademie zu Prag, wo er die Holzschnitzler-Überlieferung von Jahrhunderten kennenlernte. Diese Kenntnisse übten auf seine Kunst einen starken Einfluss aus, da er auf seinen Blättern mit Vorliebe "die vergangene Zeit" darstellt und mittelalterliche Figuren ins Holz schnitzt. Seine, mit Holzschnitten illustrierten Bücher sind gefragte Stücke der Antiquariate. Er ist ein alleinstehender Vertreter von Rang der europäischen Grafik (Seiten 33-35.).

Der 1981 verstorbene PÁL MOLNÁR-C. war ein namhafter und in der grafischen Kunst der Periode zwischen den zwei Weltkriegen erfolgreicher Künstler. Viele Bibliophilausgaben erschienen hier mit seinen Holzschnitten. Im Auftrage eines Verlages in New York, illustrierte er "Fioretti" von Franz dem Heiligen. ANDOR SEMSEY würdigt ausführlich seinen Lebenslauf in seinem Artikel auf Seiten 37-40. und erwähnt, dass der Buchstabe C im Namen des Künstlers das Andenken seiner französischen Mutter, Jeanne Contat, bewahrt. Am Ende seines Beitrages gibt der Verfasser die vorläufige Liste der Exlibris von Pál Molnár-C. an.

Die Tätigkeit des, in seinem 70. Jahr verstorbenen Sammlers DEZSÓ NAGY von Debrecen, würdigt ISTVÁN LENKEY. Das Motto des berühmten Historikers, der eine, aus ungefähr 10.000 Kleingrafiken bestehende Sammlung hinterliess, lautete: "Solange ich lebe, sammle ich". (Seite 41.).

Auf Seiten 43-45. schrieb Dr. IMRE SOÓS einen Nekrolog über den, in seinem 75. Jahr verstorbenen Numismatiker ISTVÁN SZIGETI, einen der ältesten und hingebungsvollsten Mitglieder unseres Sammlerkreises. Die Kleingrafiksammlung des Verewigten zählt vierzig bis fünfzigtausend, seine Postkarten-Sammlung ebenfalls ungefähr 40.000 Stücke. Das wichtigste Gebiet seiner Tätigkeit war die Numismatik, er veröffentlichte mehrere wissenschaftliche Mitteilungen. Auch seine Münzen- und Plastiksammlung ist in Ungarn von hervorragender Bedeutung.

Auf der Seite 47. grüsst der Redaktionsausschuss die, ihren 70. Geburtstag feiernde Grafikkünstlerin MÁRTA KOPASZ, die während ihres tätigen Lebens zahlreiche Auszeichnungen erhielt, u.a. den Schöpfer-Preis der Stadt Szeged, die ihr eine Heimat geboten hat.

Im Abschnitt "Forum der Sammler" schreibt Dr. DÉNES KERTÉSZ über die, in der Stadt Szarvas veranstaltete, grossangelegte Ausstellung unseres Grafikkünstlers LÁSZLÓ KÉKESI (Seite 49.). Auf Seite 51. werden zwei Beiträge von Dr. IMRE SOÓS gebracht. Der erste berichtet über das neue Exlibris von BÉLA STETTNER, welches er zum Gedächtnis des ungarischen Mahlers Gyula CZIMRA (1901-1966), am 80. Jahrestag seiner Geburt geschaffen hat. Im anderen Beitrag schreibt der Verfasser über die Tätigkeit des, in der Stadt Nuenen (Niederlande) funktionierenden VAN GOGH DOKUMENTATIONS ZENTRUMS. In seiner reichen Sammlung, geleitet von Herrn Ton de Brouwer, haben die, zum Gedächtnis von Van Gogh geschaffenen Exlibris drei ungarischer Grafikkünstler auch Platz bekommen.

In seinem Beitrag "Neue Angaben zur Geschichte der ungarischen Exlibris" stellte der Verfasser, ANDOR SEMSEY aufgrund seiner Forschungen in der Bibliothek Slovenska Matica in Bratislava die bisher bekannten, ältesten ungarischen Exlibris in neue Beleuchtung (Seiten 54-55.).

Eine Tauschliste und das Namenverzeichnis unserer neuen Mitglieder geben wir auf Seite 56. an.

Die Nachrichten des ungarischen und ausländischen Exlibris-Lebens sind auf Seiten 59-65. zu finden. S.A. beschreibt einige Exlibris-Ausgaben auf Seiten 69-73. und die Seite 74. ist der ausländischen Fachpresse gewidmet, verfasst von Dr. I. S.

RÉSUMÉ

La 8ème Entrevue Nationale des collectionneurs hongrois fut organisée le 21 et 22 août 1981 dans le Club Fészek à Budapest. Environ 80 collectionneurs y ont participé. C'est M. Antal Fery, président de la K. B. K. qui a inauguré la série des événements. L'exposition organisée à cette occasion contenait les ex libris créés sur le nom des collectionneurs de Budapest. Sur l'assemblée générale le président annonça la démission du secrétaire jusqu'ici, Mihály Csiby. D'après la décision de la direction de la K. B. K. Mme Dr. Klára Vida fut élu la nouvelle secrétaire de notre Cercle. La secrétaire nouvellement entrante en fonction faisait un rapport fidèle sur l'activité de 1980-81 du Cercle, dont l'effectif des membres est 236. Elle a fait part aux membres que l'entrevue nationale suivante aura lieu en juillet 1982 dans la ville de Pécs. Le soir les membres ont participé à un dîner solennel et le dimanche ils ont visité les musées de la ville de Szentendre. (P.1-6.)

Le VIème Biennale de Balaton de la Petite Graphique fut inauguré en juillet 1981 dans le Musée de Tihany. C'est Mme PIROSKA WEINER, collaboratrice du Musée des Arts Décoratifs, qui a préfacé le catalogue de l'exposition. Nous publions son texte in extenso sur les pages de 9 à 11. La liste des noms des artistes rétribués est la suivante: Le prix du Ministère Culturel fut adjugé à IMRE SZEMETHY, de grand prix du Biennale à BÉLA STETTNER. Les prix ultérieurs des mécanismes organisateurs ont gagné GABRIELLA SULYOK, ZOLTÁN PEREI, TAMÁS HIBÓ et SÁNDOR BADACSONYI. Sur la sollicitation du Rédacteur trois jeunes artistes rétribués donnent un compte-rendu sur leur carrière artistique (P. 13-14.). Sur les pages de 17 à 18 nous publions l'article du Dr. SOÓS IMRE sur les créations présentées à l'exposition de Tihany.

Parmi les événements de l'„Automne de Cegléd 81" on a organisé dans la ville mentionnée la Vème Exposition Nationale de la Petite Graphique. A cette occasion a déroulé une entrevue très cordiale des collectionneurs de Budapest et Cegléd. L'organisateur de l'exposition était l'excellent László Lázár Nagy. Nous publions un compte-rendu impressionnant du Dr. LÁSZLÓ GOMBOS (P. 21-22.). Sur les oeuvres y exposées on peut lire l'article de l'historien d'art MIKLÓS LOSONCI. (P. 25-28.)

Les collectionneurs et artistes graphiques de la Tchécoslovaquie se sont rencontrés en septembre 1981 dans la ville d'Olomouc. Parmi les participants étaient présents les représentants de divers pays d'Europe, y compris les 14 collectionneurs hongrois. Les événements de l'entrevue ont démontré que l'art graphique tchèque possède une place illustre en Europe. L'article de LÁSZLÓ PITTMANN et ILDIKÓ MIKÓ donne un aperçu suggestif sur cet événement important. (P. 31.)

L'article de JAN RHEBERGEN (Pays Bas) fait connaître l'activité de l'artiste graphique ZDENEK MÉZL qui est né en 1934. Il a fait ses études à l'Académie de Prague, où il a fait connaissance des traditions centennaires de la xylographie. Il représente sur ses gravures „un monde révolu”, en taillant avec prédilection des sujets médiévaux. Ses livres ornés de ses xylogravures sont des pièces recherchées des boutiques d'antiquaire. Sa personnalité est un représentant illustre et solitaire de la petite graphique européenne. (P. 33–35.)

MOLNÁR —C. PÁL peintre hongrois, décédé en 1981 était un artiste internationalement reconnu entre les deux guerres mondiales. Il a publié beaucoup de livres de bibliophilie, ornés de ces xylographies. Sur mandat d'un firme américaine il a illustré avec des gravures sur bois le „Fioretti” de Saint François. Dans son article (P. 37–40.) ANDOR SEMSEY fait l'éloge détaillé de sa carrière artistique en mentionnant que la lettre C dans le nom de l'artiste garde la mémoire de sa mère d'origine française et nommée Jeanne Contat. Au bout de l'article l'auteur publie la liste des créations d'ex libris du feu maître.

DEZSŐ NAGY, collectionneur de Debrecen, décida âgé de 70 ans. ISTVÁN LENKEY écrit sur son activité, comme historien et collectionneur célèbre, dont la devise était: „Aussi longtemps que je suis vivant, je collectionne!”. (P. 41.) Dr. IMRE SOÓS écrit une nécrologie sur ISTVÁN SZIGETI, numismate excellent, un des plus anciens membres de notre Cercle. Dans sa collection se trouvent environ 40–50.000 petites graphiques et 40.000 cartes postales illustrées. La région la plus importante de son activité multilatérale était la numismatique. Il a publié beaucoup d'articles, livres concernant l'art des médailles. Sa collection de médaille et de petite plastique est très importante. (P. 43–45.)

Sur la page 47 la commission d'impression salue Mme MÁRTA KOPASZ, femme peintre de Szeged, artiste graphique bien connue, à l'occasion de son 70ème anniversaire de la naissance. Elle fut décorée des honneurs divers, parmi eux du prix des créateurs de la ville de Szeged.

Dans la rubrique „Forum des Collectionneurs” c'est Dr. DÉNES KERTÉSZ qui écrit sur l'exposition importante de LÁSZLÓ KÉKESI, organisée à Szarvas. (P. 49.) Sur la page 51 nous publions deux petits articles du Dr. IMRE SOÓS. Dans le premier il fait connaître un nouvel ex libris de BÉLA STETTNER, créé en mémoire du peintre hongrois Gyula Czimra (1901–1966), à l'occasion du 80ème anniversaire de sa naissance. Dans le deuxième article il écrit sur l'activité du CENTRE DE DOCUMENTATION DE VAN GOGH à Neuenen (Pays Bas), dirigé par M. Ton de Brouwer. Dans cette collection importante sont conservés aussi les ex libris de trois artistes hongrois, créés en l'honneur du grand peintre néerlandais, Van Gogh.

„Données plus récentes concernant l'histoire de l'ex libris hongrois”. C'est le titre de l'article d'ANDOR SEMSEY, dans lequel il écrit sur le premier ex libris hongrois. Après ses recherches dans la librairie de la Slovenska Matica à Bratislava il jette une clarté sur l'ex libris en question. (P. 54–55.)

Nous publions la liste d'échange nouvelle et les noms des nouveaux membres. (P. 56.)

On lit des nouvelles sur les pages de 59 à 65.

Le plan de travail de la K. B. K. pour la saison 1981/82 fut publié sur la page 66.

S. A. fait connaître quelques publications récemment parues sur la page de 69 à 73. La revue de la presse du Dr. S. I. se trouve sur la page 74.

RASZLER Károly szitanyomata S

ISSN 0209–6161

III/KUL 64/1978 — Megjelent 500 példányban 7 ív (A/5) terjedelemben
81527 DATORG Nyomda — F. v.: Harkai József

KIADVÁNYAINK

Felhívjuk tagjaink figyelmét, hogy az alábbi kiadványaink megrendelhetők
Dr. Semsey Andornénál (H-1122 Budapest, Magyar Jakobinusok tere 4/b.):

KBK 10 éves jubileumi évkönyv	80.- Ft
Budapesti kongresszusi mappa	87.- Ft
Kisgrafika Értesítő II. kötet (1968–1971)	100.- Ft
Bledi kongresszusi mappa	30.- Ft
Lisszaboni kongresszusi mappa (20 linó- és fametszettel)	50.- Ft
Lisszaboni kongresszusi mappa (20 linó- és fametszettel, valamint 8 rézkarccal)	130.- Ft
Ady lapok	150.- Ft
Bordás Ferenc: Harminc fametszet	40.- Ft
Varga Nándor Lajos: 25 ex libris	130.- Ft
1919–1979 – Tizenhat metszet	160.- Ft
Stettner Béla 40 metszete	94.- Ft
Diskay Lenke: 21 ex libris	123.- Ft
Fery Antal: 35 ex libris	125.- Ft
Kisgrafika Értesítő III. kötet (1972–1974)	180.- Ft
Kisgrafika Értesítő IV. kötet (1975–1977)	180.- Ft
Kisgrafika Értesítő V. kötet (1978–1980)	180.- Ft

Vidéki megrendelésekhez kérünk 12.- Ft értékben levélbélyeget mellékelni a
postai szállítás költségére.

BOLDOG ÚJESZTENDŐT KIVÁN A K. B. K. VEZETŐSÉGE

